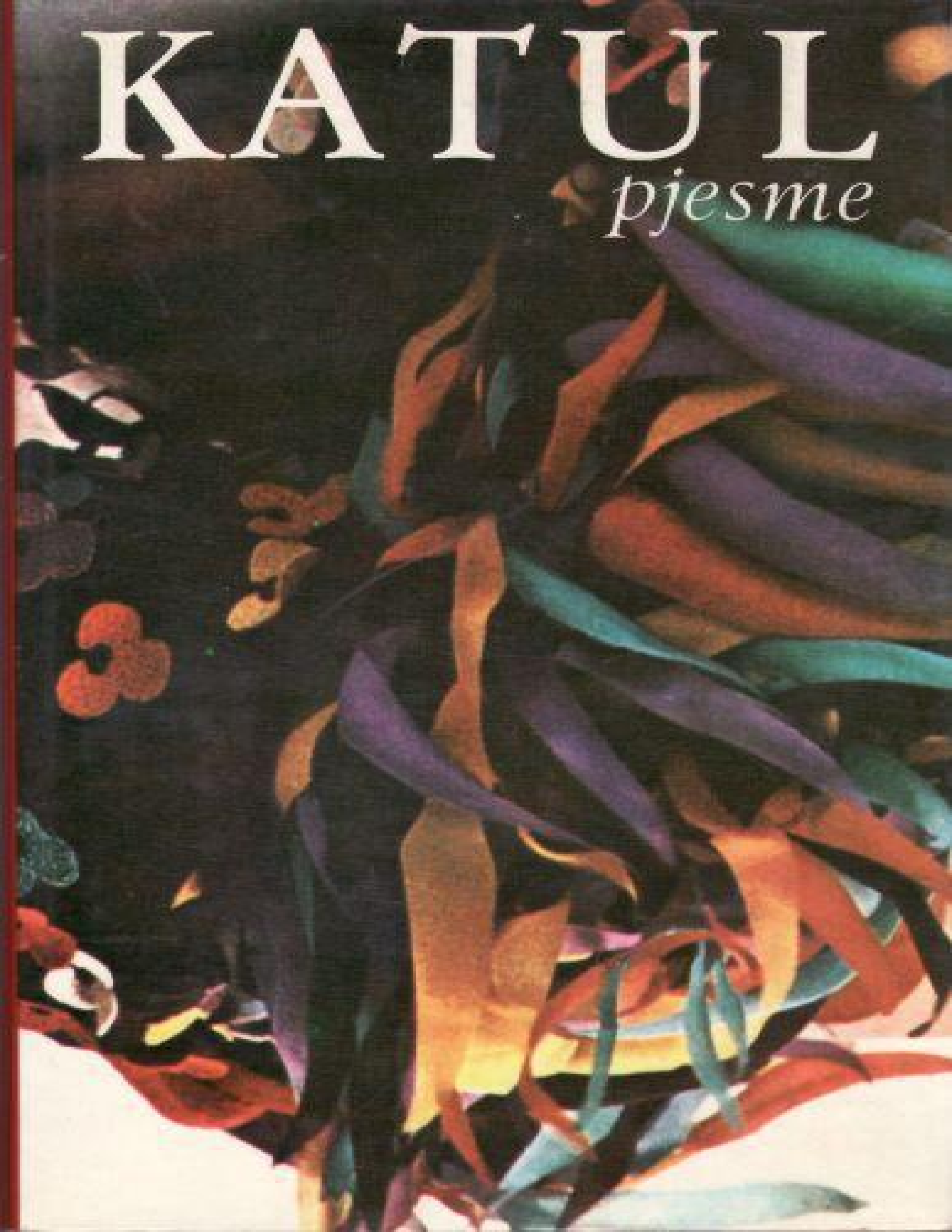

KATUL

pjesme

Katulove pjesme

Katul

I

Kome knjižicu ovu zgodnu, novu
sad da posvetim kad je dovršena?
Moj Kornelije, tebi, jer da vrijede
nešto trice te ti si vjerovao
davno, kad si u Rimu prvi stao
opisivati povijest svijeta u tri
knjige učene, s marom napisane.
Zato knjižicu ovu, kakva bila,
primi; Djevice zaštitnice, samo
neka duže od jednog vijeka traje!

II

Vrapče, moje djevojke miljeniče,
s kojim se igra, drži te u krilu,
pruža ti kažiprst, kad ga tražiš,
i na kljucanje oštro potiče te
blistava moja ljubav, kada se želi igrati
ili naći utjehu svojoj boli, vjerujem,
da bi smirila snažni plamen žudnje.
O da mogu poput nje u igri
s tobom jade svoje duše blažiti!

.....

To mi se sviđa kao što se jednom
hitroj djevojci svidje zlatna jabuka,
što joj dugo zavezan pojas razveže.

III

Tugujte, o božice i bogovi ljubavi,
i svi ljudi koji žele primiti ljubav.
Uginuo je vrapčić moje djevojke,
vrapčić, veselje moje djevojke,
koja ga voljaše više od očnjeg vida:
jer, on ju je samu znao kao
što dijete znade majku,
i nije se dao iz njenoga krila,
već je pijukao skakućući po njenom krilu,
uvijek vraćajući se svojoj ženici.
Sad odlazi na put u carstvo sjena,
od kamo više povratka nema.
O, moglo bi Vas snaći zlo, mrska sjeno Orcusa,
koja joj je sve otela:
Tako ste mi vi ukrali prekrasnog vrapčića!
O jade moj! O nesretni vrapčiću,
zbog Tebe su oči moje djevojke
natečene i crvene od plača!

IV

Drugari, ovaj čamčić, što ga vidite,
od brodova je, kaže, brži bio svih,
i nijedno ga nije moglo plovilo
preteći, bilo da se samim veslima
s njim natjecalo ili punim jedrima.
Da nije tako, niti Jadran opasni
ni otoci Kikladi reći ne mogu,
ni Rod glasovit niti strašna Trakija
ni More mramorno ni divlji, grozni Pont,
gdje sadašnji je čamčić nekad nikao
u šumi lisnatoj; na vrhu kitorskom
šaputao je često šuštav njegov list.
Amastrido i Kitore pun šimšira,
to sve je tebi u tančine poznato
što čamčić priča: kad kaže da je on
na tvom vrhuncu u početku rastao
i tvojim morem prvi put zaveslao
i nosio svog gospodara odatle
tolikim pučinama burnim, kad je jak
u oba boka vjetar duvao, i blag
i naklon kada napne jedra Jupiter.
Ni bogovima obala on ne daje
dar žrtven kad od mora onog dalekog
čak amo dođe, do tog bistrog jezera.
No davno bješe to, a sada stari on
u miru spremljen; vama se posvećuje,
o blizanci, o Kastore i Polukse.

V

Živimo i volimo se moja Lezbijo,
a sva ogovaranja okrutnih staraca
neka ne vrijede za nas ni pola groša!
Sunca umiru i vraćaju se,
a nama jednom kada se pogasi kratak dan
noć koja se mora spavati je neprestana.
Daj mi tisuću cjelova, pa onda sto,
zatim drugih tisuću, pa opet sto,
zatim opet novih tisuću, pa onda sto,
a onda, kad se mnogo tisuća puta poljubimo,
pomrsimo račune, da im ne bi broja znali,
i da nas ne bi lakše mogli ureći,
kad bi znali koliko je poljubaca bilo.

VI

Ti bi, Flavije, hvalio mi rado
svoju draganu, tajio je ne bi,
da ti neskladna nije, neotmjena.
No odabireš bilo kakvu kurvu
grozničavu, i stid te to je reći.
Tvoj te odaje ležaj da ti noći
nisu puste, on viče, premda šuti,
sav od lovora, masti premirisav;
više isto to jastuk istrt svugdje,
škripa kreveta trošnog koji dršće,
šetnja njegova stalna tamo-amu.
Blud prešutjeti nećeš moći. Zašto?
Jer da ludosti činiš mnoge, kažu
sva od kurvanja bedra izmoždenu.
Zato, imaš li curu lijepu, ružnu,
priznaj: tebe i ljubav tvoju želim
skladnim uznijeti stihom do nebesa.

VII

Pitaš koliko tvojih poljubaca
trebam, Lezbijo, da mi dosta bude.
Kako mnogo je pijeska u Kireni,
na mirišljivu libijskome žalu,
među žarkoga Zeusa proročištem
i tim presvetim grobom drevnog Bata,
ili kako je mnogo noćnih zvijezda
koje gledaju tiho ljubav tajnu:
eto, toliko mnogo poljubaca
trebam, mahnitac, da mi dosta bude,
da ih skrovit promatrač neće moći
ni izbrojati ni ureći kletvom.

VIII

Jadni Katule, nemoj biti lud
i prihvati izgubljenim ono što vidiš da je izgubljeno.
Jednom Ti je Sunce sjajno sjalo,
dok si običavao ići kamo te vodila tvoja ljubav,
ona, koju nitko nije i neće više voljeti od tebe.
Mnogi sretni treni dogodiše se
koje ti i tvoja draga željaste.
Istinski je Sunce sjajno tebi sjalo.
Sada te ona više ne želi: i ti, slabiću,
nemoj je više željeti;
i nemoj trčati za njom, koja bježi, niti biti nesretan,
otvrdni svoje srce, izdrži i budi postojan.
Do viđenja, draga. Katul je sada postojan:
neće te više tražiti i dalje ti se udvarati protiv tvoje volje.
Ali, bit će ti žao, kad ti se nitko više neće udvarati.
Bijednice, treba te žaliti! Kakav te život čeka!
Tko li će ti sada doći? Tko li će te smatrati lijepom?
Tko li će te sada ljubiti? Što li će ljudi reći o tebi?
Koga ćeš poljubiti? Čije li će te usne ugristi?
Ali Katule, budi odlučan!

IX

O Veranije, od svih prijatelja
ti za kopalja sedam meni draži,
vratio si se kući, svome domu,
složnoj braći i svojoj staroj majci?
Jest! Sretnih li, dobrih za me vijesti!
Živ si, zdrav si mi, vidjet ću te, čuti
kako ibersku zemlju, ljude, narod
slikaš po običaju; vrat ću moći
tvoj da grlim, da ljubim usta, oči.
Od svih sretnika što ih je na svijetu,
tko je veseo, blažen poput mene?

X

Var me dokona k svojoj ljubavnici
s trga odveo da je vidim; odmah
shvatih: kurvica, čim je vidjeh, ali
ipak prilično ljupka, nije loša.
Kad tu dođosmo, počnu razgovori,
a među njima i o Bitiniji,
kakva zemlja je tamo, što se zbiva,
da li zaradu donio sam kakvu.
Ja im istinu rekoh, kako nisu
niti pretori sami niti pratnja
tu omastili bradu; osobito
mi, jer pretor nam bješe gadni peder
kome zadnja je briga bila pratnja.
»Ipak, svakako«, kažu, »kupio si
ono po čem je kraj taj slavan: ljude
koji ležaljku nose.« Da bih pred njom,
pred tom djevojkom, bio silno važan,
rekoh: »Nije mi bilo tako loše,
provincija je bijedna, ali ipak
osam kršnih momaka kupih sebi.«
(Nemam nikog ni ovdje niti ondje
da mi slomljene noge moga trošnog
poljskog ležaja nekamo ponese.)
A djevojčura – posve u svom stilu –
reče: »Katule, daj mi njih posudi
malo; htjela bih mene da odnesu
tu do svetišta.« »Čekaj«, odvratim joj,
»to što netom ti rekoh da su moji
bješe zabuna: imam druga Cinu,
Gaj se naziva – on ih posjeduje.
No svejedno je kome pripadaju:
služe i meni kao da su moji.
Ali dosadna ti si, neukusna,
kada ne smijem ja rastresen biti.«

XI

Aurelije, Furije, vjerni druzi,
spremni uvijek s Katulom na put poći,
sve do kraja Indije koju biju
valovi hučni,

ili do Arabljana meke puti,
do Hirkana, Parta što strijele nose,
do pučina bojanih moćnim Nilom
s tokova sedam.

ili preko visokih Alpa, tamo
gdje su moćnog Cezara spomen-znaci,
galska Rajna, stravično more, Briti,
zadnji od ljudi,

ma što božja donijela volja, sve to
sa mnom uvijek spremni da iskušate –
kratku riječ prenesite, ali gorku,
djevojci mojoj:

neka s ljubavnicima živi prosta –
tri ih ima stotine, sve ih grli,
nikog stvarno ne voli, ali trga
slabine svima.

Neka više ne misli sad na ljubav
našu koja njenom je pala krivnjom
kao cvijet na livadi koji pada
plugom sasječen.

XII

Ti Azinije, lijevu ruku loše
upotrebljavaš: kradeš maramice
neopreznima dok u igri piju.
Dobrom smatraš to šalom? Glupan ti si!
Kako ružno je to i vrlo prosto!
Misliš – lažem ti? Vjeruj onda bratu,
koji mnogo bi dao kad bi krasti
ti sad prestao: on je prepun duha,
momak obdaren dobrom, ljupkom ćudi.
Stoga stihova trista tih očekuj
ako ne vratiš moju maramicu.
Meni ne znači ništa njena cijena,
već na druga je ona uspomena.
Na dar Fabul i Veranije meni
taj su poslali fini rupčić nekad
čak iz iberske zemlje: zato moram
rubac voljeti kao ta dva druga.

XIII

Dobro ćeš ručati kod mene, Fabule moj,
za nekoliko dana, budu li ti bogovi skloni bili,
doneseš li sa sobom obilan i dobar ručak,
i ne zaboravi: ne dolazi bez ljupke djevojčice,
i bez vina, šale i svog glasnog smijeha.
Doneseš li sve to, slasno ćeš jesti, jer
novčanik tvog Katula uvijek je pun paučine.
Ali, zauzvrat, dobit ćeš čistu hvalu ili nešto
posve fino i elegantno; pokloniti ću ti parfem
koji je moja djevojčica dobila od Venere i Kupida.
Kada ga pomirišeš, molit ćeš bogove, da te
svega pretvore u nos.

XIV

Da te ne volim više nego sebe,
Kalve najdraži, zbog tog dara ja bih
strašnom mrzio tebe mržnjom vječno.
Što ti rekoh, učinih da me želiš
svim tim smlaviti lošim pjesnicima?
Dali bogovi propast tvom klijentu
što te podari četom mrčiknjiga!
Ako – kao što sumnjam – to »otkriće«,
dar taj nastavnik Sula tebi šalje,
tada žalostan nisam nego sretan:
trud bar uzalud nisi rasipao.
Stvarno, užasne, proklete li knjige!
Nju si Katulu svojem dobrom odmah
jasno poslao za Saturnalije,
neka svisne na praznik, dan veselja!
Tek to neće ti proći samo tako:
sutra kupit ću škrinju kod knjižara,
u njoj Celiji svi, Akvini bit će
i Sufeni, pa otrov sav taj skupljen
tebi poslat ću kao smrtnu kaznu.
Vama zbogom, međutim, nestanite
tamo odakle zli ste došli, hromi,
loši pjesnici, ruglo našeg vijeka!

xiv^b

Ako posegnu jednom vaše ruke
za mnom, ako vas zabavljalo bude
možda čitati ove moje trice,

.....

XV

Ja povjeravam tebi, Aurelije,
sebe, svoga ljubimca – skromnu milost
tražim: ako si silno htio išta
što si želio čisto, netaknuto,
čuvaj nevina za me tog dječaka;
pri tom ne mislim ja na druge ljude
(strah me nije od prolaznika koji
idu ulicom poslom zauzeti),
nego bojim se tebe, tvoje kite –
to je propast dječaku zlu i dobru.
Nju koliko te volja, kamo hoćeš
turaj kad ti se digne, spremna ući:
njega jedinog ne dam – malo tražim.
Ako opakom gonjen ćudi, mahnit,
ipak počiniš takav zločin, huljo,
ako podmuklom razdražiš me varkom,
jao, bijedniče, loše tad ćeš proći:
širit ćemo ti noge i na vrata
stražnja gurati rotkvice i ciple!

XVI

Vas ću nabiti sprijeda i odostrag,
tebe, pederu Aurelije i tebe,
kurvo, Furije, jer me smatrate
prostim zbog mojih lascivnih pjesmica.
Častan pjesnik mora biti pobožan,
no za pjesmice to nije potrebno:
tek tada imaju duha i slasti
kada su lascivne, kada nisu čedne,
kad mogu uspaliti ne dječake, nego
dlakave ljude koji jedva pokreću ukočena leđa.
Mislite li da ja nisam muško,
zato što ste čitali o tisućama poljubaca?
Vas ću nabiti sprijeda i odostrag.

XVII

O moj gradiću, dugi most na kom igre sad spremaš,
i gdje plesati želiš ti, ima klimave noge,
stoga opravdan strah je tvoj da zbog trošnosti građe
još doživjeti može pad, na dno močvare leći.
Bar da dobiješ čvrsti most, takav kao što želiš,
da i Salijci sveti ples mogu igrati ondje!
Samo, gradiću, daj mi dar, pa da puknem od smijeha.
Sugrađanina jednog svog želim vidjeti s mosta
kako pada u smradni kal sav od glave do pete,
gdje je najdublji blatni vir ovog jezera cijelog,
gdje je močvarni gnjili rit, bara olovne boje.
To je čovjek veoma glup, poput djeteta malog
koje ima tek ljeta dva, otac njiše ga njegov.
Kad se djevojka uda za nj, sva u punome cvatu
(uz to finija ona bi nego nježno je janje,
treba kao na zreli grozd strogo paziti na nju),
on ljubakati pusti nju, ne brinući se ništa,
i u krevetu sjedi svom; kao joha kad leži
oborena u jarku gdje bradve udarcem oštrem,
pa ne osjeća ništa baš, kao da je i nema,
takav glupan je ovaj moj: nema vida ni sluha,
tko je, živ li je ili ne, to čak nikako ne zna.
Njega baciti želim ja s tvoga mosta naglavce
da se osvijesti možda on i iz tuposti trgne
i da ostavi pospan duh posred dubokog blata
kao mula kad žitki glib potkovu joj proguta.

Pjesme XVIII, XIX, XX su nestale.

XXI

Oče gladi svih, Aurelije, i to
ovih sadašnjih, onih što su bile,
koje jesu i koje bit će jednom,
mojeg osvajaš dragog – to ne tajiš!
S njim si naime skupa, zavodiš ga
i, pripijen uz bok mu, sve baš kušaš.
Ali uzalud sve su tvoje spletke:
prije nabit ću tebe odostraga.
Da ne gladuješ, ne bih zamjerio:
sada jedino žalim što će dječak
i glad i žeđ uz tebe osjetiti.
Stoga prekini dok još možeš časno,
jer ćeš inače morati nabijen.

XXII

Taj Sufen, Vare, koga vrlo znaš dobro,
to svjetski čovjek je, dopadljiv, pun duha,
i uz to piše pjesme više no itko,
već deset tisuća ih ima, čak više.
Palimpsest drugima je dobar, za nj nije,
no papir kraljevski mu treba nov sasvim,
i trake crvene, za namot štap novi,
sva slova ravna, knjiga glatka od plavca.
Kad čitaš pjesme, fini Sufen taj, svjetski
gospodin, čini ti se kao prost kozar
i kopač: tako nesličan je sam sebi.
Što o tome da mislimo? Ta on koji
još netom je zabavljač vrlo vješt bio,
odjednom ti je grublji nego grub seljak,
čim takne poeziju; ipak on nikad
toliko nije sretan kao kad »stvara«;
tad uživa u svome daru, pun sebe.
Obamnjuju se ljudi rado, to znamo:
po nečemu smo mi Sufenu svi slični,
jer svatko dobio je mana svoj dio,
no ne vidimo brvna baš u svom oku.

XXIII

Nemaš, Furije, roba niti kase,
niti stjenica, pauka ni vatre,
nego maćehu jedino i oca
koji zubima kamen mogu gristi:
lijepo živiš ti s ocem svojim starim
pa i s njegovom suprugom od drva.
Ja se ne čudim: svi ste sasvim zdravi,
vaša probava dobra, nije strah vas
niti požara, ni dom da se sruši,
niti otrova, niti zločinaca,
ni opasnosti drugih koje prijete.
Vaša tijela su suha poput roga –
ili nečega što je još i suše –
od vrućine, od zime i od gladi.
Kako ne bi ti bio sretan, blažen?
Ta ne znojiš se niti ikad sliniš,
nisi prehladen gadno niti balav.
Dodaj ovoj čistoći stvar još čišću:
tvoja guzica sija kao tava,
jer u godini deset puta kakiš,
i to tvrđe je nego bob i šljunak;
da se tareš i brišeš samom rukom,
ti zaprljao ne bi nikad prste.
Nemoj, Furije, prezirati niti
malim smatrati prednosti tolike:
od sto tisuća zajam nemoj više
stalno moliti – dovoljno si sretan!

XXIV

O Juvencija sviju lijepi cvijetku,
ovih današnjih, tih od jučer, onih
koji sutra će doći, ja bih bio
saretan Midino da si dao blago
ovom tipu bez roba i bez kase,
a da ne puštaš da te tako ljubi.
»Ta zar«, pitat ćeš, »nije lijep?« Dakako,
no ljepotan bez roba je i kase.
Možeš misliti o tom kako hoćeš;
ipak: nema on roba niti kase!

XXV

Mlitaviji si, Tale kurvo, nego zečja dlaka
i nego paperje u guske i krajičak uha,
u starca opuštenu kita ili paučina,
no od olujnog vihora grabljiviji kad vidiš
na mjesočini pospane čuvare garderobe;
moj kaput meni odmah vrati koji ukrao si,
ručnike hispanske i vezivo iz Bitinije,
što javno svud ih nosiš kao da su od tvog djeda.
Sad skini s toga svoje pandže, sve mi natrag vrati,
da ne bi tvoja meka bedra, ručice ti nježne
od biča koji žeže bile žigosane sramno,
jer čudno tad ćeš skakati, baš kao mala lađa
na otvorenu moru kad je zahvati oluja.

XXVI

Vaša, Furije, mala vila nije
ugrožena ni jugom, ni garbinom,
niti levantom, niti oštrom burom,
nego golemom, teškom hipotekom.
Vjetar poguban – kužni dah on nosi!

XXVII

Momče, falernskim vinom što nas služiš,
vrč mi napuni vrhom jačim vinom –
to naređuje ravnateljka stola,
pića punija nego grožđe soka.
A ti odlazi, vodo, kud te volja,
vinu propast si; isposnike traži:
ovdje pije se samo čisti Bakho!

XXVIII

Pratioci Pizona, bijedna svito,
s malom, lakom prtljagom, praznih ruku,
ti, moj Fabule, dobri Veranije,
što mi radite? Da li glad ste dosta
s tom ništarijom podnijeli i studen?
Da li imate zapisan gubitak
za dobitak – jer tako ja upisah
uz svog pretora trošak u dobitak!
(Stvarno, Memije, dugo i polako
ti si vrtao mene svojim klinom!)
Kako vidim, i vi ste slično prošli.
Nije ni vama nabijena kraća
motka. Eto što znači prijateljstvo!
Neka bogovi svi vam zlo nanesu
jer ste Romulu ruglo, Remu bruka!

XXIX

Tko može gledati, tko može podnijeti,
proždrljiv ako nije, kockar, besramnik,
da drži Mamura bogatstva negdanja
i Britanije daleke i Galije?

O bludni Romule, zar to ćeš gledati?
A sada on će ohol, nadut, nadmoćan,
prošetati se ložnicama žena svih
baš kao bijeli golub ili Adonis?

O bludni Romule, zar to ćeš gledati?
Pa ti si i proždrljiv, kockar, besramnik.

Zar zato je imperator jedinstveni
na zapad išao do krajnjeg ototka
da njegov raskurvani mudonja u tren
do tridesetak milijuna potroši?

Na krivu mjestu to je velikodušnost.

Zar malo rasuo je on, proćerdao?

Imetak očev uništi on najprije;
a zatim s Ponta plijen; bogatstva napokon
iz Iberije kojom teče zlatni Tag;
sad boje ga se Britanija, Galija.

Što štitite tog zlotvora? On samo zna
veoma masna proždirati nasljedstva.

Zar zato, moćni gospodari grada vi,
ti, taste, i ti zete, uništiste sve?

XXX

Znaš li, Alfene, još, što je to drug, što prijateljstva vez!
Srca nemaš ni trun, ne žališ zar nježnoga druga svoga?
Zar ti dopušta stid izdaju, laž spremati podlo zlu?
Ali bezbožni čin, čovjekov hir, bozima nije drag;
za to ne mariš ti, puštaš me, gle, bijedan da trpim jad.
Može čovjek li što činiti sam, dati kom vjeru svu?
Ti si htio da duh predam ti svoj – sada mi nisi sklon –,
ti na ljubavi put izvede nas, kao da on je čist.
A sad povlačiš sve, svaki svoj čin, svaku rečenu riječ,
puštaš unepovrat, u vjetar, dim da se sad raspe sve.
Ako ne pamtiš ti, bogovi svi pamte, i Vjera zna:
jednom kaznit će tvoj postupak loš, tad će te biti stid.

XXXI

Svih poluotoka i otoka cvijetu,
o Sirmione, gdje god ima vlast Neptun,
sred bistra jezera, sred mora kog silna –
o s kakvom radošću te opet sad gledam!
Napustih polja – ne vjerujem sam sebi –
bitinijska, po tebi pasem svoj pogled.
Ta što je ljepše nego kad, lišen svih briga,
bez bremena na duši, trudan, sit rada
u tuđoj zemlji, dođeš jednom k svom domu
gdje spokojna te čeka žuđen tvoj krevet?
To najveća je plaća za sav trud, patnju.
O Sirmione, zdravo; evo tvog gazde,
sad raduj mu se skupa s lidijskim valom;
i neka smjehovi se kućni svi smiju!

XXXII

Ljubit ću te, slatko moja Ipsitilo,
užitku moj, ljepoto moja,
zapovjedi, da poslije podne dođem k tebi.
Zapovjediš li, pomogni mi,
da mi netko ne bi zakračunao vrata praga,
da ti ne bi nekamo vani otišla,
zato ostani kod kuće i budi spremna
devet puta za redom ševiti se sa mnom.
Ali, ako si suglasna, odmah zapovjedi:
ležim na leđima sit nakon ručka
bušeći tuniku i plašt.

XXXIII

O Vibenije oče, prvi tate
kupališni, i njegov sine, kurvo,
(jer prljavija očeva je ruka,
sinu guzica gladnija je mnogo):
što na obale klete u progonstvo
ne odete? Ta očeve su krađe
svima poznate, a ti ni za paru,
sine, ne možeš dati guz svoj dlakav!

XXXIV

Nas Dijana mladiće sve
štiti, djevojke nevine:
o njoj pjevajmo, nevini
mladići i djevojke.
O Latonina kćeri, ti
dijete velikog Jupitra,
tebe majka je rodila
pokraj masline delske
da bi vladala brdima
i svim zelenim šumama,
pašnjacima tajanstvenim,
bučnim rijekama moćnim.
Ti Junona Lucina si,
rodiljama pomoćnica,
ti si Trivija svesilna,
Luna svjetlost što zajmi.
Tokom, boginjo, mjesečnim
svojim godina mjeriš put,
poljski puniš seljakov dom
dobrim, bogatim plodom.
Neka slave te imenom
svakim; zaštitu naklonu
podaj plemenu Romula,
kako oduvijek činiš.

XXXV

Pismo, pjesniku nježnom Ceciliju
ja bih htio da kažeš neka pusti
žale jezerske, kule Novog Koma,
u Veronu što brže neka hita,
jer bih htio da čuje neki naum
svoga dobroga i mog prijatelja.
Stoga grabit će cestom ako shvaća,
premda djevojka krasna zvat će njega
natrag tisuću puta, grleći ga,
zadržavati molbom pokraj sebe;
ona, ako sam pravo čuo, za njim
sada ljubavlju bezgraničnom gori.
Jer od dana kad ču ga kako čita
o Kibeli tek započeto djelo,
otad izjeda jednu srca oganj.
Ja ti, djevojko, praštam – ti si bolja
nego Sappina muza: Cecilije
stvarno »Veliku majku« lijepo poče.

XXXVI

Voluzija »Anali«, knjigo-sranje,
moje djevojke ispuniti zavjet,
jer se zaklela ona Kupidonu,
svetoj Veneri, ako joj se vratim
i nju prestanem strašnim jambom tući,
da će predati izabrana djela
groznog pjesnika šepavome bogu
da ih s kladama jalovima spali.
Cura opaka vidje zgodnu šalu
u tom zavjetu višnjim bogovima.
Sada, sinjega mora kćeri, koja
širok nastavaš Urij i Idalij
sveti, Golge, trskovit Knid, Ankonu,
koja boraviš i u Amatuntu,
u Dirahiju, jadranskoj toj krčmi,
priznaj zavjetni dar i prihvati ga
ako ne smatraš da je neumjestan.
A vi, dođite k vatri za to vrijeme,
rogobatnosti, nesklapnosti puni,
Voluzija »Anali«, knjigo-sranje!

XXXVII

U smradnoj krčmi pijanica zlih družbo –
kod stupa devetog od braće pod kapom –
zar mislite da nitko osim vas ne zna
povaliti sve djevojke, da mi drugi
bez muda smo i smrdljivi smo tek jarci?
Zar mislite da, jer vas sjedi sto, dvjesta
u redu, ja da smjeti neću svih dvjesta
za klupom nabiti vas tu na svoj kolac?
Pa neka, mislite! Na prednji zid krčme
našarat ću vam bezbroj puta znak kite!
Jer cura što iz zagrljaja mog ode –
nijednoj više neću dati svu ljubav,
i za nju preteške sam bitke ja bio –
sad ondje sjedi. Od vas sad je svak ljubi
u slasti i u lasti, mada – o srama! –
vi zapravo ste uličarski psi, hulje;
u prvom redu ti, dugokosi sine
keltiberskoga kraja gdje se zec koti,
Egnacije, kog resi gusta tek brada
i zubi bijeli jer su mokraćom prani.

XXXVIII

Kornificije, Katulu je loše,
loše, boga mi, uz to vrlo teško,
svakog dana i svakog sata gore.
Riječi utjehe tako malo stoje –
ja ne dočekah od tebe ni riječi!
Ljut sam. Tako li uzvraća se ljubav?
Riječcu utjehe tražim, makar tužnu
poput plačne Simonidove pjesme!

XXXIX

Egnacije se stalno kesi, gdje bilo,
jer ima bijele zube. Tako, na primjer,
na sudu, kad advokat sve na plač goni,
on kesi se. Kad majka žali smrt sina
jedinca i uz odar plače, sva zdvojna,
on kesi se. Kad radi bilo što, uvijek,
na svakom mjestu kesi se. Jer tu bolest,
ni ukusnu ni finu, mislim, on ima.
Ja opomenuti te moram, moj dragi.
Da Rimljanin si ti, Sabinjanin, Tibur,
sin Etrurije tusti ili škrt Umbar,
crnokos Lanuvinac pravilnih zubi,
pa Transpadanac – da o svojim riječ kažem –,
ma bilo tko što zube pere baš čisto,
ti ne bi smio kesiti se bez veze:
jer ništa nije gluplje nego glup osmijeh.
No ti si Keltiberac, a u tom rodu
i zube i crvene desni jutrom svak čisti
uz pomoć onog što popiše on noću,
i tako, što je ljepši vama sjaj zubi,
to više, znači, mokraće ste vi pili.

XL

Bijedni Ravide, što ti na um pade
te naglavce u moje jambe srljaš?
Kog si zazvao krivo boga, pa te
on na bezumnu svađu sa mnom tjera?
Želiš da se o tebi svagdje priča?
Hoćeš po svaku cijenu slavan biti?
Bit ćeš: trpjet ćeš dugu kaznu jer si
htio ljubiti onu koju ljubim.

XLI

Ameana, ta cura raskurvana,
deset tisuća traži da joj dadem,
cura nelijepa nosa, ljubavnica
tog iz Formija raspikuće groznog.
Amo liječnike, prijatelje, bližnji
koji vodite o toj curi brigu:
nije, očito, zdrava, ne pitajte
što je – mora da ima priviđenja!

XLII

Amo, jedanaesterci, odasvuda
k meni dođite svi što god vas ima!
Jer me igračkom smatra gadna kurva:
neće vratiti pisma što joj pisah
vašim metrom – zar vi to dopuštate?
Gonimo je i zahtijevajmo pravdu!
Koja, pitate? To je, znate, ona
koja besramno hoda, lakrdija,
glupo smije se kao pas kad laje.
Nju okružite, glasno zahtijevajte:
»Kurvo nečasna, vrati nama pisma,
vrati, nečasna kurvo, nama pisma!«
Za to ne mariš ništa? Smrade, droljo.
stvore i gori – ako takva ima!
Nismo, očito, bili dosta jasni.
Ako ne ide drugo, natjerajmo
na to gvozdeno pseće lice rumen.
Stog povičite opet jačim glasom:
»Kurvo nečasna, vrati nama pisma,
vrati, nečasna kurvo, nama pisma!«
Ali koristi nema, baš je briga.
Treba mijenjati postupak i način,
možda bolji tad uspjeh postignete:
»Časna, nevina, vrati nama pisma!«

XLIII

Zdravo, curo što nemaš malen nosić,
nisi očiju crnih, lijepih nogu,
nemaš tanane prste, čista usta,
a ni jezik ti nije odveć otmjen,
formijskoga metreso raspikuće.
U provinciji tebe zovu lijepom?
Mojoj Lezbiji smatraju te ravnom?
Kakvo neuko, nekulturno vrijeme!

XLIV

Moj posjede što spadaš ili u Tibur,
Sabinu možda (kome nije baš stalo
da vrijeđa me, taj tiburskim te tlom smatra,
dok drugi u sabinjanski te kraj broje) –
Sabina ili (bolje) Tibur – tek znadi:
s užitkom boravih u tebi, u vili,
i istjerah iz pluća težak, suh kašalj
što s pravom mi ga dobavio moj trbuh
jer tjerao me da za gozben stol sjednem.
Kad želio sam Sestijev da gost budem,
pročitah njegov jedak govor, pun žuči,
gdje Ancijevoj protivi se on tužbi.
Od tada zimica me tresla, čest kašalj,
sve dok pod okrilje ne dođoh tvog krova,
gdje koprivin izliječio me čaj, odmor.
zahvaljujem ti stoga mnogo, zdrav zdravcat,
što nisi kaznio me za moj grijeh teški.
Ne protivim se, ako paskvil još jedan
utrpa Sestije mi, njegov stil hladni
tad neka nazeb nosi njemu, ne meni,
kad nakon loše knjige on me tek zove.

XLV

Gle, Septimije ljubljenu u krilu
Akme drži i kaže: »Moja Akme,
ako ne ginem za tobom i nisam
spreman do vijeka ljubiti te žarko
poput bezumno, na smrt zaljubljenih,
neka susretnem lava siva oka
sam u Libiji i kod vrućeg Inda.«
Kad to reče, na lijevu stranu Amor
kihnu potvrdno, zatim i na desnu.
Akme lagano tada nagne glavu,
momku predragom zamagljene oči
ljubi usnama svojim rumenima.
»Moj Septimije mali«, kaže, »uvijek
ovom služimo samo gospodaru,
ljubav u meni jačim, žešćim ognjem
plamti, sažiže nježno moje tijelo.«
Kad to reče, na lijevu stranu Amor
kihnu potvrdno, zatim i na desnu.
Tad pod znamenjem dobrim krenuli su,
ljubljen ljubljenoj uzvraća svu ljubav.
Akme draža je bijednom Septimiju
no sva Sirija i još Britanija.
Vjerna Akme u Septimiju samo
slasti nalazi i užitke divne.
Zna li smrtnike itko tako sretne,
ljubav kojoj su bozi tako skloni?

XLVI

Nosi proljeće već topline blage,
već se stišava bijes zimskog neba
daškom ugodnim zapadnoga vjetra.
Polja frigijska, Katule, napusti
i ravnicu Nikeje sparne plodnu:
k slavnim azijskim mjestima poleti!
Već treperi od želje duh za skitnjom,
već se radosne noge krijepe žudnjom.
Zbogom, drugovi, pratioci dragi:
skupa od kuće krenuli smo na put,
natrag vode nas različite ceste.

XLVII

Vi ste, Porcije, Sokratije, dvije
lijeve ruke Pizona, glad ste, guba;
zar mom Fabulu i mom Veraniju
vas pretpostavlja požudni taj Prijap?
Zar po danu priređujete gozbe
skupe, raskošne, dok mi prijatelji
tu na raskršću mole da ih zovu?

XLVIII

Kad bih ljubiti smio neprestano,
o Juvencije, tvoje medne oči,
sto bih tisuća dao poljubaca,
toga ne bi mi nikad dosta bilo,
ni da cjelova naših žetva bude
mnogo gušća od žitnog klasja ljeti.

XLIX

Najrječitiji od svih potomaka
rimskih, što ih god ima, što je bilo,
Marko Tulije, što ih bit će ikad,
tebi zahvalan tvoj je Katul silno,
Katul, najgori od svih pjesnik stvarno,
pjesnik najgori upravo toliko
ti koliko si najbolji advokat.

L

Mi, Licinije, dokoni smo jučer
mnoge igrali igre pune duha
s mojim tekama, prema dogovoru.
Svaki od nas u igri pisao je
male pjesme u različitu metru,
natječući se sve u šali, vinu.
I od tebe sam otišao zanijet
tvojim šarmom i iskričavim duhom,
nisam mario više ni za jelo,
san mi spokojan nije dolazio,
već po postelji prevrtah se mahnit,
jedva čekah da dan mi opet svane,
da razgovaram s tobom, skupa budem.
Kad su udovi izmučeni patnjom
ipak klonuli kao polumrtvi,
ovu sastavih za te, mili, pjesmu
da ti iskaže kako teško patim.
Sada, molim te, nemoj biti drzak,
nemoj odbiti, srce, moje molbe,
da te Nemeza ne kazni zbog toga.
Vrlo stroga je: vrijeđati je nemoj!

LI

Ravnim bogu čini se meni, ili
čak i većim, ako se smije reći,
onaj koji pred tobom stalno sjedi,
gleda te, sluša
smijeh tvoj slatki: sva su mi čula jadnom
zatravnjena. Lezbijo, čim sam tebe
ugledao, od onda nemam više,
Lezbijo, glasa,
jezik mi se koči, a oganj nježni
tijelo mi obuzima, uši ječe
zvonjavom, i pokriva noćna tmina
oba mi oka.
Dokolica, Katule, tebe muči:
tad si mahnit, težiš za nedostižnim.
Dokolica kraljeve nekoć skrha,
gradove moćne.

LII

Što čekaš, Katule, što smjesta ne umreš?
Na kurulskom je stolcu gušav Nonije,
a konzul je Vatinije krivokletnik.
Što čekaš, Katule, što smjesta ne umreš?

LIII

U smijeh nagna me netko tu na sudu
kad, dok je moj Kalvo izvanredno
tužbe nizao protiv Vatinija,
ruke dižući reče pun priznanja:
»Višnji bogovi, rječita li klinca!«

LIV

Sasvim mala je Otonova glava,
selji Heriju uvijek smrde noge,
Libon nježno i lako, fino prdi:
da se na njima to bar zgadi tebi
i Fufidiju, prekuhanom starcu.
Opet s nepravom mrzit ćeš sav ljutit,
ti – imperator moćni – moje jambe.

LV

Ako nije to ti teško, molim
da mi pokažeš tmine gdje se skrivaš!
Tražih ja te uzduž Malog polja
i u Cirku, u svim knjižarama,
i u Jupitrovu svetom hramu.
A u Portiku Pompejevu, družo,
hvatah za rukave mlade dame –
koje nisu neprijazne bile –
i ovako za tebe ih pitah:
»Ej, Kamerija dajte, gadne cure!«
Jedna otkri gola njedra, reče:
»Evo, tu je u pupoljcima skriven!«
Tko te trpi, jači je no Herkul!
Zašto oholo se tako skrivaš?
Gdje ćeš, reci mi, biti, samo hrabro,
sve bez straha daj na svjetlo doći!
Zar te djevojke mliječne puti drže?
Zalud bit će ljubavni ti napor
kad za zubima jezik stalno držiš:
brbljavost tek Veneru veseli.
Ili, ako te volja, šuti dalje,
samo daj da dijelim vašu ljubav.

LVI

Smiješne, Katone, zabavne li zgode,
vrijedi čuti je, pući ćeš od smijeha!
Smij se, Katone, ako me što voliš.
Vrlo smiješna i zabavna je zgoda.
Netom uhvatih momka kako revno
tuca djevojku: ja ga kaznih svojim –
neka Venera prosti! – krutim štapom!

LVII

Slažu fino se pederi ti gadni,
onaj Mamura kurviš i s njim Cezar.
Nije čudo, jer iste nose ljage –
jedne poznaje Rim a druge Formij –
neisperive, čvrsto utisnute;
kao blizanci, istu trpe boljku,
istu polaze školu: jedan krevet,
vrlo gramzivi, preljubnici oba,
prijatelji kod cura i rivali.
Slažu fino se pederi ti gadni!

LVIII

Celije, naša Lezbija, ona Lezbija,
ona ista Lezbija, koju je Katul volio
više od sebe sama i više od svih svojih:
sada na raskršćima i u uskim uličicama
oralno zadovoljava unuke plemenitog Rema.

LVIII^b

Niti da sam kao čuvar Krete,
ni da leteći nosi mene Pegaz,
da sam krilatih nogu Perzej, Ladant,
ni da Rezove imam bijele konje –
dodaj k tome sve krilate, letače,
uz to sjeti se još brzine vjetra:
da, Kamerije, sve mi ovo dadeš,
ipak iscrpljen sve do srži kosti,
sasvim mlitav, izmučen bih bio
tebe tražeći, dragi prijatelju.

LIX

A Rufa liže Rifulovog sad, Rufa,
Menenijeva žena koju vi često
na groblju vidjeste gdje krade s kog groba
za ručak nešto – poluošišan čuvar
nju tuče dok iz vatre grabi kruh pali.

LX

Zar lavica te rodi s libijskih gora
i Skila što odozdo poput psa laje,
kad tobom tako surov, mračan duh vlada,
da vapaj moj, i onda kad je jad krajnji,
ti prezireš? O kako tvrda si srca!

LXI

Brdo Helikon nastavaš,
o Uranijin potomče,
k mužu djevicu dovlačiš,
o Himeneju, Himene,
o Himeneju, Himen.
Čelo cvijetom ovjenčaj sad
mažurana što miriše,
veo uzmi i, veseo,
bijelih nogu u sandali
zlatnoj, ovamo dođi.
Danom radosnim uzbuđen
počni svadbenu pjesmu tu
zvučnim glasom pripijevati,
nogom o zemlju udari,
mahni smrekovom bakljom.
Poput Venere idalske
kad je došla pred frigijskog
suca, djevica Vinija
sad za Manlija polazi,
čista, pod sretnim znakom,
kao mirta iz Azije
s cvjetnim granama, blistava,
koju sebi za igranje
Hamadrijade boginje
hrane jutarnjom rosom.
Dođi u našu družinu,
žurno ostavi aonske
spilje, hridi i Tespiju,
što ih natapa hladeći
nimfa ta Aganipa.
Gospodaricu u nov dom
zovi: mladoga muža strast
neka ljubavlju vezuje,
kako bršljan sa strana svih
nježan opleće stablo.
Čiste djevice, sad i vi –

blizu vama je sličan dan –
zapjevajte u zboru sve:
»O Himeneju, Himene,
o Himeneju, Himen«,
da bi radije došao,
kada začuje da je zvan
dužnost svoju da obavi
vodič Venere čestite,
časnih ljubavi veza.
Kog će više zazivati
zaljubljeni i ljubljeni?
Kog od bogova štovat će
ljudi više? O Himene,
o Himeneju, Himen.
Tebe zaziva za svoj rod
drhtav otac, a djevice
za te skidaju s njedra pas,
tebe tjeskobno mladi muž
sluša požudnim uhom.
Ti si djevojku – divan cvijet –
sam mladiću tom žestokom
dao sada iz majčina
krila u ruke, Himene,
o Himeneju, Himen.
Niti Venera bez tebe
vezu ne može sklopiti
koja uživa dobar glas.
S tobom može. Pa koji bog
da se takmiči s tobom?
Širom vrata otvorite!
Mlada dolazi. Vidiš li
baklje ove sjajnokose?
.....
.....
.....
.....
.....
priječi urođen još je stid;

sluša ipak ga sve kroz plač
jer je nužno da ide.

Nemoj plakati, Vinijo,
nikad, ne boj se, nijedna
žena divnija od tebe
nije vidjela nad morem
jasni dan kako sviće.

Tako često kod bogatih
ljudi raste u šarenom
vrtu zumbulov krasan cvijet.

Ali ne čekaj, bježi dan:
hajde, mladenko, dođi!
Hajde mladenko dođi sad,
ako želiš, i glas naš čuj.

Vidi kako ti mašu sve
zlatnim vlasima buktinje:
hajde, mladenko, dođi!

Neće nikada tvoj se muž
lako odati razvratu
niti preljubu sramotnom,
neće spavati daleko
od tvog nježnoga njedra,
nego, kao što vitki trs
bliska stabla obavija,
tako ti ćeš ga obviti
u svoj zagrljaj. Bježi dan:
hajde, mladenko, dođi!
O ti ležaju, koji svim

.....
.....
.....

bijela kreveta noga.
Kakve radosti čekaju
tvoga vlasnika, da bi ih
kroz noć kratku uživao
i sred podneva. Bježi dan:
hajde, mladenko, dođi.

Luč, dječaci, sad dignite:
veo dolazi svadbeni.
Zapjevajte nam pjesmu tu:
»Hej, Himeneju, Himene,
hej, Himeneju, Himen!«
Neka napokon odjekne
šala, drska i bestidna,
gazdin dragi će, čuvši je,
djeci orahe dijeliti:
za nj je svršena ljubav!
Daj dječacima orahe,
priležniče ti lijeni, već
dosta bilo je igre te:
odsad služi Talasiju,
daj im orahe, momče!
Prezirao si seljanke,
priležniče, još nedavno:
uskoro će ti brijati
lice. Bijedniče, bijedni moj,
daj im orahe, momče!
Kažu, teško se odričeš,
namirisani supruže,
tih dječaka: odreci se!
Hej, Himeneju, Himene,
hej, Himeneju, Himen.
Znamo da si uživao
samo ono što priliči;
suprug ne smije ni sve to.
Hej, Himeneju, Himene,
hej, Himeneju, Himen.
A ti, mlada, ne odbijaj
ništa bračni što traži drug,
da ne potraži kod druge.
Hej, Himeneju, Himene,
hej, Himeneju, Himen.
Evo, ovo je mužev dom –
kako bogat i ugledan! –

daj da služi ti odsada –
hej, Himeneju, Himene,
hej, Himeneju, Himen –
sve dok ne budeš starica
sijeda, drhtava, koja sve
kimajući potvrđuje.
Hej, Himeneju, Himene,
hej, Himeneju, Himen.
Prijeđi sa srećom preko tog
praga zlaćanim nogama,
stupi kroz dveri blistave!
Hej, Himeneju, Himene,
hej, Himeneju, Himen.
Gledaj kako te unutra,
na počivaljci feničkoj,
suprug s čežnjom očekuje!
Hej, Himeneju, Himene,
hej, Himeneju, Himen.
Njemu kao i tebi žar
pali duše dubinu svu,
njegov oganj je dublji još.
Hej, Himeneju, Himene,
hej, Himeneju, Himen.
Oblu ručicu mladenke
pusti, djevere, – vrijeme je
da se ide u ložnicu.
Hej, Himeneju, Himene,
hej, Himeneju, Himen.
Možeš, mužu, da priđeš sad:
žena ti je u postelji,
lice sija joj kao cvijet
ili bijele titrice
ili crvenog maka.
Nisi – tako mi bogova –
ti, mladoženjo, manje lijep,
nije Venera ni tebe
zanemarila. Bježi dan,

bez oklijevanja priđi!
Nisi dugo oklijevao,
tu već dolaziš. Venera
dobra neka te čuva, jer
nisi tajio žudnje cilj,
čistu ne skrivaš ljubav.
Lakše bit će prebrojiti
zrna pijeska u Africi
i svjetlucavih zvijezda roj
nego tisuće načina
vaše ljubavne igre.
Uživajte po volji sad,
brzo rodite dječicu!
Takav ne smije stari rod
bez potomstva presahnuti,
obnavljajte ga stalno.
Neka Torkvat vam maleni
nježne ruke iz naručja
pruža majčina, neka on
slatko smiješi se ocu svom
otvorenih ustašca.
Neka ocu po obličju
bude nalik, da stranci svi
vide u njemu Manlija,
neka licem iskazuje
čednu majčinu krepost.
Neka hvale svi tako rod
zbog vrline mu majčine
kako odličan bije glas
svud Telemaha jedino
zbog Penelope majke.
Sad zatvorite, djevice,
vrata: dosta je igre. Vi,
časni supruzi, živite
sretno, vršite dužnosti
bračne snagama mladim!

LXII

Javlja se Večernja zvijezda; mladići, na noge. Ona svjetlost svoju, što dugo je čekamo, napokon diže. Vrijeme je: ustati treba, napustiti bogatu gozbu: sad će djevice doći, pjevat će sad se Himenej. Himene, o Himeneju, Himen, Himeneju, dođi! Djevojke, da li mladiće vidite? Naprijed u bitku! Jer Večernjača plam svoj pokazuje sada nad Etom. Nema sumnje: vidite kako su skočili hitro? Nisu skočili slučajno: pjevat će pobjedu svoju. Himene, o Himeneju, Himen, Himeneju, dođi! Nećemo lako, drugari, odnijeti pobjede palmu. Gledajte kako razmišljaju djevojke između sebe! Ne razmišljaju uzalud: dostojno stvorit će nešto; nije ni čudo, kad trude se svojom pameću cijelom. Nama je pamet na jednoj strani, na drugoj uši; pravo je ako nas poraze: napor pobjeda voli. Zato bar sada punu pažnju obratite borbi! Sad će započeti s pjesmom, trebat će odgovor dati. Himene, o Himeneju, Himen, Himeneju, dođi! Večernja zvijezdo, tko je okrutniji od tebe gore? Možeš oteti kćer iz naručja njezine majke, kćer iz naručja majke oteti, dok se je drži, nevinu djevojku tada silovinom dati mladiću. Što okrutnije čini osvajač kad porobi zemlju? Himene, o Himeneju, Himen, Himeneju, dođi! Večernja zvijezdo, tko je ljubazniji od tebe gore? Svojom vatrom potvrđuješ vezu sklopljena braka koju zasniva muž prema dogovoru otaca ali je ne ostvaruje dok se ne pojaviš, sjajna. Koji je bogova dar žuđeniji od toga časa? Himene, o Himeneju, Himen, Himeneju, dođi! Večernja zvijezda je od nas, drugarice, odnijela jednu.

.....
.....
.....

Kad se god pojaviš, noćni ophod započinje straža.

Noću se lopovi kriju, no ti ih, Večernjačo, često
na djelu uhvatiš kad se pod imenom Danice vraćaš.
Neka te djevojke grde u svojim tužbama lažnim.
Neka te grde, kad ono što grde potajno žele!
Himene, o Himeneju, Himen, Himeneju, dođi!
Kao što skrovit cvijet u vrtu tajnome raste –
ne dira tu ga stoka, ne siječe nikakvo ralo,
dašci ga miluju, jača ga sunce, hrani ga kiša;
mnogi su željeli njega mladići, djevojke mnoge;
otkad, ubran vrhom nokta, osta bez cvata,
mladić ne želi nijedan, nijedna djevojka njega –
tako je djevojka, dok je nevina, svojima draga;
a kad izgubi čisti cvijet i zaprlja tijelo,
tad se mladićima ne sviđa, niti je djevojke vole.
Himene, o Himeneju, Himen, Himeneju, dođi!
Kao što sama loza na tlu golome raste –
ne može nikad izrasti, slatkoga roditi grožđa
nego stabljiku nježnu svija pod teretom svojim,
ubrzo vrškom trsa dotiče vlastiti korijen,
pa je ni seljak ne gaji, niti je govedo štedi;
no kad se slučajno spoji s brijestom kao sa mužem,
tad je uzgaja seljak, a stoka je brstiti ne smije –
tako i djevojka ostaje jalova kad se ne uda;
a kad, sazrela za to, brak ona doličan sklopi,
mnogo je draža mužu, manje je ocu na teret.
Djevojko, ti se ne opiri svojem suprugom takvu!
Ne smiješ se oprijeti onome kom te je predao otac,
otac i majka, a njima se pokoravati moraš.
Djevičanstvom raspolažu ujedno otac i majka:
trećina pripada ocu, trećina pripada majci,
tvoja je trećina samo: nemoj se sporiti s njima
koji su i ta prava ustupili zetu s mirazom.
Himene, o Himeneju, Himen, Himeneju, dođi!

LXIII

Preko pučine je Atis svoj krmanio brzi brod
da bi stigao, nestrpljiv, u taj frigijski sveti gaj
gdje pod krošnjama, sjenovit, stoji boginje šumski dom;
ondje, obuzet bjesnoćom, kao bezumni, ludi stvor,
on sa prepona odsječe sebi kamenom oštrim ud.
A kad opazi da nema više nikakav muški znak,
da okaljala je zemlju svuda iz rane svježa krv,
ona prihvati tad bijelim svojim rukama bubanj lak –
o Kibelo, tvoj je bubanj bio, majčice, tebi drag –
i iz bikovske te kože nježnim prstima stvori zvuk,
zatim zapjeva u transu svojoj pratnji ovakav pjev:
»Ded požurite, Kibelin sve vas zove šumovit vis;
poput krda njena vi ste, koje, Galkinje, luta svud,
vi ste prognaniku nalik koji luta u strani kraj:
tako slijedile ste mene, uvijek odane vodstvu mom,
svim olujama uprkos kad je divljao morski val,
i – jer Venera vam mrska – svoju zatrste muškost svu.
Razveselit će vas odmah do vladarice brzi trk!
Stog ne oklijevajte dugo već požurite za mnom sad
u Kibelin taj šumarak gdje je frigijski njezin dom,
gdje se glasa mali bubanj, gdje se cimbal čuje zvek
i gdje Frižanin iz frule svoje izvlači dubok ton,
bršljanonoša Menada svih zabacuje glave ples,
gdje urlikanjima oštrim sav odjekuje sveti lug,
i gdje pratilje Kibeke uvijek pomamni vije let;
neka tamo sad nas vodi odmah, najbrže, svečan ples.«
tek što otpjeva to Atis – više ženski no muški stvor –,
već zaurliče sva pratnja, dok im jezik koči grč,
i tu začuje se cimbal, i zabruji bubnjić lak,
pa tad najžurnije krene prema zelenoj ldi kor.
Naprijed zadihana kroči, sva u bjesnilu, gubi dah,
kroz guštike luda Atis, dok je bubnjića prati zvuk,
poput nepokorna junca što pred jarmom se u bijeg da.
Za brzonogim tim vođom sad se Galkinje žure sve.
Čim su iznurene prešle i Kibelina hrama prag,
od sve pregoleme muke njih bez Cerere stigne san.

Sasvim savlada ih umor i na oči im padne mrak:
i odmaranje odnese njima pomamni duha bijes.
Kad zlatoliko je Sunce svojih pogleda žarki sjaj
posvud prosulo kroz eter, preko kopna, na mora bijes,
kad je otjeralo krepkim svojim konjima mrklu noć,
gle, probudila se Atis, jer je napusti hitro San,
kojeg opet Pasiteja u svoj zagrljaj primi tad.
Nakon blagotvorne noći koja utiša ludi bijes,
kad je sagledala Atis svoje vlastite čine sve
i kad spoznala je jasno što sve izgubi, gdje je sad,
natrag ode do pličina, dok je uzburkan sav joj duh.
Ondje gledajući more – a u oku joj suza trag –
svojoj domovini tužno ovu žalosnu reče riječ:
»Stvoriteljice ti moja, roditeljice, dome moj,
evo, ostavih te bijedan, kao kakav bjegunac rob
gospodara, pa u idski tad pokročih nogom gaj,
da bih živio u snijegu gdje je zvijerima leden log,
da sve jazbine upoznam otkle ori se njihov rik;
gdje si, domovino mila, gdje moj zavičaj leži drag?
Sama zjenica bi htjela tamo poslati pogled svoj
bar dok traje ovaj predah kad izbezumljen nije duh.
Zar ću lutati, daleko od svog kraja, po šumi toj,
lišen roditelja, doma, prijatelja, imanja svog?
Lišen foruma, palestere, stadiona, igara svih?
O ti prebijedno srce, još ti ostaje samo plač!
Kojih spolova i dobi nisam uzeo dosad lik?
Sad sam žena; bijah momak, bijah efeb i dijete ja,
bijah vježbališta ponos i u hrvačkoj borbi jak:
posjećivali su mnogi moja vrata i kućni prag,
a i ukrašen je cvjetnim bio vijencima uvijek dom
već u osvit, kad je sunce rastjeralo noćni san.
Zar ja službenica bit ću svih bogova, Kibelin rob,
zar Menada, uškopljenik, svoje ličnosti samo sjen?
Zar ja bit ću tu na ldi što je pokriva studen snijeg?
Zar pod frigijskim ću visom ja provesti čitav vijek,
tu gdje šumska živi srna, u čestarima vepar ljut?
Sada žalim što uradih, sada kajem se za svoj čin.«

Čim je s ružičastih usna ovaj sišao hitri zvuk,
i do ušiju bogova sasvim nova je stigla vijest,
tad Kibela iz svog jarma odmah lavovski pusti par,
uz to dušmaninu stoke, onom lijevom, nalog da:
»Ti otiđi k njemu«, reče, »neka zahvati njega bijes,
neka podbadan tim bijesom u moj opet otrči gaj:
odveć drzak je kad misli da će izbjeći moju vlast.
Pa i udaraj se repom, bolno vlastiti šibaj bok,
i po čitavome kraju neka odzvanja glasan rik,
neka tresu ti se griva što je mišićav nosi vrat!«
Tako naredi Kibela i sa jarma mu skine vez.
Sama potičući sebe, sada požuri divlja zvijer
i u jurnjavi toj riče, svuda nogama lomi grm.
A kad do obale dođe gdje se bijeli pjenu val
i kad vidje mlade Atis pokraj mramorna mora lik,
na nju nasrnu i pogna, opet ludu, u divlji gaj.
Tu je Atis sve do smrti otad ostala kao rob.
O ti boginjo Kibelo, gospodarice moćna ti,
neka ostane daleko od mog doma tvoj strašni bijes,
neka druge zakovitla tvoje pomame ljudi vir!

LXIV

Priča se da su omorike, koje su nikle na vrhu pelijskom, nekoć preplovile prozirne vode Neptuna sve do valova Faside, Ejetova kraja, kad su mladići argivski najbolji, ratnici snažni, željeli Kolšanima zlatno oteti runo, smjeli slanin se morem na brznoj vinuti lađi jelovim veslima dotičući pučinu modru. Sama je boginja koja gradske visoke kule štiti izgradila plovilo koje leti po dašku, spojivši grede omorike u trup svinuta broda. Lađa tad prva je netaknuto okaljala more. Čim je kljunom prosjekla ona vjetrovite vode, čim se od udarca veslom val zabijelio pjenom, iz dubina bijeloga mora izroniše lica morskih Nereida, boginja što se čudovištu dive. Toga su dana – i nikada više – očima svojim smrtnici gola tijela morskih vidjeli nimfa, kako do dojki vire iz srebrnomodrih dubina. Tad se za Tetidom ljubavlju, kažu, raspalio Pelej, tada ni Tetida prezrela brak sa smrtnikom nije, tad joj je sam odobrio otac s Pelejem vezu. O vi, rođeni u tom vremenu odviše sretnom, zdravo, heroji, rode bogova, dobro potomstvo majkama, ponovo zdravo.....

Ja ću vas doista često u svojoj zazivati pjesmi, posebno tebe koji si stekao slavu bez premca sretnim brakom, Peleju, oslonče Tesalije, kome je Jupiter, bogova otac, prepustio ljubav. Zar te Nereida prelijepa, Tetida, grčila nije? Tetija i Okean što morem obuhvaća zemlju čitavu – nisu li dali ti unuku svoju za ženu? Kucnuo čas je i došao dan je očekivan dugo, cijela se Tesalija skupi u njegovu domu, u dvor kraljevski naviru gosti puni veselja: sa sobom darove nose, na licu im čita se radost. Pust je sad Kijer i ftijska sasvim prazna je Tempa,

kuće su kranonske prazne i zidine grada Larise,
svi u Farsal nagrnuli, dvorima farsalskim žure.
Nema na polju orača, šije junaca slabe,
svinut trnokop više ne okapa vinograd niski,
bik ne prevrće kosim lemešom grudastu zemlju,
kosir kresača grana ne slabi drveća sjene;
prljava rđa po napuštenu plugu se hvata.
Ali se Pelejev kraljevski dvor sav kupa u sjaju
zlata i srebra – sve do bogatih odaja krajnjih.
Bjelokost blješti na prijestolju, pehari svijetle na stolu,
cijela se palača raduje, blista od kraljeva blaga.
Usred dvora je smješten boginjin svadbeni ležaj,
okićen indijskom slonovom kosti, tkanjem pokriven
grimiznim, obojen crvenom bojom iz školjki.
Na tom šarenom pokrovu likovi drevnih su ljudi
i junaštva heroja utkana divnom vještinom.
Dok Arijadna s prešumne obale otoka Dije
pogleda baca, dok gleda Tezeja kako na lađi
brzooj bježi, u duši joj gnjev nesavladivi raste,
mada još ne vjeruje da vidi ono što vidi,
jer se tek tada iz sna varljivog prenula ona,
otkrila tek je da jadna je sama na pustome sprudu.
Mladić ne misli na nju i po moru veslima bježi:
isprazna obećanja je predao olujnom vjetru.
Stoji sred algi Minoja kći pa ga okom tužnim,
poput kamena kipa bakantice, promatra, jao,
promatra dok je preplavljuje more preteških briga;
nema više na plavoj joj kosi poveza nježna,
nema ni lakog ogrtača što zakriva prsa,
nema ni grudnjaka finog što obvija mliječne joj dojke;
sve što je popadalo u neredu s njezina tijela
postade do nogu njenih igračkom valova morskih.
Ali nije za povez se brinula ni za ogrtač,
već su joj upravljani k tebi, Tezeju, bili
i srce cijelo i duša cijela i um joj, sav mahnit.
Bijednice, izludi Venera tebe tugovanjem dugim,
srce ti napući brigom trnovitom onoga dana

kada je srčani Tezej, napustivši pirejske luke
obalu razvedenu, u kraljevske stigao dvore
onoga nepravednoga gortinskoga vladara.
Naime, kažu da nekoć je, natjeran okrutnom kugom,
Kekropov grad Minotauru davao stalno za gozbu
odabrane mladiće i najljepše djevice uz njih,
da bi ispaštao krivnju Androgejeva ubojstva.
Pošast je ta uništavala nevelik grad, pa je Tezej
stoga odlučio dati svoj život za dragu Atenu
radije nego da zavičaj Kekropov šalje na Kretu
na dar mrtvace koji još nisu pravi mrtvac.
Tako na lakoj lađi, nošen povoljnim vjetrom,
stiže k velikom Minoju, k njegovu sjedištu gordom.
Odmah privuče žudne poglede kraljeve kćeri,
koja je rasla u zagrljaju majčinu nježnom,
u svom krevetu malom i čistom, mirisa punom,
poput mirte što niče hranjena vodom Eurote
ili poput raznobojna cvijeća na proljetnom dašku;
nije s njega skrenula prije svoj plameni pogled
nego što oganj joj zahvati sasvim čitavo tijelo,
prije nego što ona se uspali cijelom nutrinom.
Jao, dječaće sveti okrutna srca, na ludost
podstrekaču, što miješaš ljudima s radošću brige,
i ti, vladarice Golga, Idalija zelenih šuma,
kakvom olujom ste potresli vatrene djevojke srce,
kad je toliko čeznula za tim plavokosim strancem!
A koliko je podnijela straha u klonuloj duši!
I koliko je puta probljedjela više od zlata
dok je Tezej, u želji da bijesno čudovište svlada,
kretao ili u smrt ili u pobjedu slavnu!
Ipak, draga je bogovima i nije uzalud
njima obećala darove, šutke izrekla želju.
Naime, kao što bijesni vihor Tauru na vrhu
savija hrast čije grane se tresu, savija jelu
smolaste kore, šiškarki punu, i čupa im deblo
(ono s korijenom istrgnuto pada daleko,
ukoso, na sve strane zapreke pred sobom lomi),

tako je Tezej svladao neman i prostro po zemlji
dok je uzalud mahala rogom kroz ništavan vjetar.
Odande zdrav se i čitav pobjedonosno vrati
korakom nesigurnim tanki prateći konac,
da ga, dok iz labirinta izlazi, ne bi na putu
vijuga punom obmanula gradnje skrovita varka.
Zašto da još se udaljujem od prve zamisli pjesme
dugačkom pričom kako je kći napustila oca,
zagrljaj vlastite sestre, napokon zagrljaj majke
kojoj je, bijednoj i propaloj, bila jedina radost,
jer je voljela više prema Tezeju ljubav;
ili kako je do pjenovitih obala Dije
došla na lađi, kako je san joj pao na oči,
pa ju je muž bez srca napustio, bježeći morem?
Kažu da ona je često s bijesom u plamenu srcu
iz dna dubokog duše riječi sipala jasne;
čas se opet penjala tužna uz planine strme
odakle pruža se pogled na burno i golemo more,
čas je trčala prema valovitoj pučini strašnoj
dižući iznad koljena laganu odjeću svoju;
evo što žalosna reče u svojoj tužaljci zadnjoj
dok su joj ledeni jecaji suzama vlažili lice:
»Zar me od očinskih, nevjero, odvede zato oltara
da me, nevjerni Tezeju, ostaviš na pustom žalu?
Zar se na bijegu kući ne plašiš volje božanske,
noseći, nezahvalniče, teret svog krivokletstva?
Nije li ništa moglo izmijeniti okrutne tvoje
namjere? Nije u tebe ništa milosrđa bilo
da se tvoje bezdušno srce smiluje meni?
Nije to ono što nekoć si meni zamamnim glasom
obećavao bijednoj varajući me nadom,
ne, nego radostan brak i željeni obred vjenčanja;
sad su to isprazne riječi što ih vjetar raznosi zrakom.
Neka se ne uzda nijedna žena u zakletve muške,
neka se ne nada muškoj nijedna iskrenoj riječi;
dok muškarcima duša žudi da postignu nešto,
nije ih prisega strah, ne štete tad obećanja:

ali čim zadovolje svoje požudno srce,
ne pamte zadane riječi, olako zakletve krše.
Ja sam te doista izvukla sama iz vrtloga smrti,
radije ja sam odlučila tada da izgubim brata
nego da tebi ne pomognem, lašcu, u odsudnom trenu.
Zbog toga postat ću pticama plijen i zvijerima gozba,
nitko me neće mrtvu grudom zasuti zemlje.
Kakva te lavica rodila podno samotne hridi,
kakvo te začelo more, izbacilo s pjenastim valom,
kakva Sirta, grabljiva Scila, pusta Haribda,
da me tako nagrađuješ jer sam ti spasila život?
Ako si u srcu bio protiv našega braka
jer si se bojao strašnih naredbi staroga oca,
ipak si mogao odvesti mene u vaše dvore,
jer bih ti rado služila poput robinje kakve,
prala bih nježno prozirnrom vodom bijele ti noge
ili bih postelju tvoju prekrivala grimiznim tkanjem.
Zašto se, izvan sebe od nesreće, uzalud žalim
vjetru koji ni za što ne zna, bez osjećaja,
koji ne može čuti niti uzvratiti riječi?
Tezej je već daleko, već hvata debelo more,
ovdje nikoga nema među algama pustim.
Tako na kraju mi odveć podrugljiva, kruta Sudbina
krati čak i to da netko moju tužaljku čuje.
Svemoćni Jupiter, kamo li sreće da najprije nisu
kekropske lađe nikad dotakle obale Knosa,
nikad da nije s dankom u krvi za divljega bika
prijevarni mornar zavezao brodsko uže na Kreti,
nikad da nije taj pokvarenjak, što okrutni naum
krio je privlačnim likom, ugošćen u kući našoj!
Kamo da krenem? U kakvu da nadu se, propala, uzdam?
Zar da idem na idska brda? Ah, širok me ponor
dijeli od njih, odvaja pučina bijesnoga mora.
Zar će mi otac pomoći? Njega napustih ja sama
radi mladića što okalja ruke ubojstvom mog brata.
Da li da utjehu tražim u vjernoj ljubavi muža?
U bijeg se dao, dok se vitka svijaju vesla!

Uz to na obali zaklona nema taj samotni otok,
nema na valove morske uokrug izlaza nigdje,
nema načina za bijeg, nema nade; sve šuti,
sve je pusto, i sve mi smrt predskazuje ovdje.
Ipak, neće mi prije smrt zaklopiti oči,
niti će misao umorno tijelo napustiti prije
no što od bogova zatražim, izdana, pravednu kaznu
i u posljednjem času zamolim zaštitu neba.
Stog, Eumenide, vi koje kaznom svetite zločin
muškaraca i koje, s kosom od zmija na čelu,
zračite gnjevom što vam iz grudi izbija s dahom,
dođite, dođite ovamo, čujte tužaljke moje,
jer ih u mukama, jao, čupam iz srži svog bića,
bijedna, uboga, ljuta, slijepa od ludoga bijesa.
Budući da se istina rađa iz dna mog srca,
ne dopustite stoga da uzaludno se tužim,
nego dajte da Tezej, kako me ostavi samu,
načinom istim unesreći, boginje, sebe i svoje!«
Tek što je ove iz srca tužnog izvila riječi
tražeći, zdvojna, tešku kaznu za okrutna djela,
namigne vladar joj bogova nesavladivim migom:
od tog pokreta zadržću zemlja i strahotno more,
nebeski pokrov svjetlucavim zvijezdama uz to potrese.
Samom Tezeju um tad slijepa obviije tama,
njemu iz zaboravljiva srca nestane svega,
svih onih naloga koje je dotada pamtio stalno:
povoljni znak za tužnog zaboravi dignuti oca
da svoj najavi povratak sretan u atensku luku.
Kažu da nekoć je Egej, kad je prepuštao sina
vjetru da ga iz grada boginje lađom odnese,
nalog ovakav mladiću uz zagrljaj posljednji dao:
»Sine moj jedini, koji si draži mi od sveg života,
sine kojega prisilno šaljem na opasan pothvat,
tek što mi duboku starost usreći povratkom svojim,
kad te već moja sudbina i tvoja žestoka hrabrost
grabe meni uprkos – iako umorne oči
još mi se nisu nasitile tvog dragoga lika –

neću te pustiti s radošću u srcu niti s veseljem,
neću ti dati da sa sobom povoljne znakove nosiš,
nego ću najprije izreći tužaljke mnoge iz duše,
uz to ću posuti zemljom i pepelom sjedine svoje,
zatim ću staviti jedra u boji na katarke lađe
kako bi platno zatamnjeno iberskom rđom
moju objavilo bol i plamene brige u duši.
Ali ako Atena, stanovnica Itona svetog,
koja milostivo štiti naš rod i Erehteja zemlju,
dade da desnicu poprskaš krvlju onoga bika,
tada doista pazi da zapamtiš naloge ove,
neka duboko ti žive u srcu za sva vremena:
čim ti oko ponovo ugleda naše brežuljke,
neka jarboli žalobnu odjeću posvuda skinu,
konopi neka pleteni bijela podignu jedra,
da bih radostan, čim ih opazim, vesele vijesti
saznao, kad tvog povratka nastupi sretan trenutak.«
Ovi su nalozi, što ih je Tezej pamtio nekad
stalno, nestali sada poput oblaka s vrha
snježnoga brda kad ih odagna žestoki vjetar.
Dok mu je otac poglede bacao s visoke kule
i uništavao plačući stalno oči tjeskobom,
čim je spazio vjetrom naduto platno jedara,
bacio naglo se s najvišeg vrha kamene hridi
misleći da mu je Tezeja otela kruta sudbina.
Tako, kad srčani Tezej uđe u očevom smrću
rastužen dom, tad bol on osjeti istu duboku
kakvu je bezdušan nanio Minojevoj kćeri.
Ona međutim je gledala tužno sve dalju joj lađu,
prevrtala je bezbrojne brige u ranjenoj duši.
Ali s druge je strane dojurio Jakho u cvijeću
s pratnjom svojom Satira i Silena iz Nise;
tebe je tražio, Arijadno, u ljubavnom žaru.

.....

One su ludovale, vatrene, mahnita duha
vičući »Iju, iju!« i snažno tresući glavom.
Jedne su mahale tirsom s krunom od lišća na vrhu,

druge su vitlale udove raskomadana junca,
isprepletenim su zmijama struk opasivale treće,
četvrte, noseći škrinjice, slavljahu orgije mračne
koje neupućeni spoznati uzalud žele;
neke su udarale u bubnjić pruženom rukom
ili su prodoran vabile zvek iz cimbala oblih;
mnoge su duvale u rog s muklim, dubokim zvukom,
dok je barbarska frula neobičnim ciktala glasom.
Takvi su divni likovi krasili bogati pokrov
čijim je naborom bračni bio ogrnut ležaj.
Pošto je tesalska mladež željne napasla oči,
svetim je bogovima tada ustupila mjesto.
Kao što Zefir ujutro zapuše i zatalasa
mirno more i potakne valove uzburkane,
dok se Zora diže nad pragom putnika Sunca;
oni se najprije lagano kreću gonjeni blagim
lahorom, i od njihova smijeha mala je buka,
zatim su, kako raste taj vjetar, sve jači i jači
i u daljinu valjaju blistav rumeni odsjaj;
tako su svi napustili predvorje kraljeva dvora,
svatko se svojoj vraćao kući vlastitim putem.
Poslije njihova odlaska prvi je s pelijskog vrha
došao Hiron s mnogim darovima iz šuma:
koje god cvijeće raste na poljima, koje god rađa
tesalska zemlja na visokim brdima, koje god niče
blizu riječnih voda uz blagi zapadni vjetar,
sve je to spleo u vijence što ih je donio lično –
dodir njihova ugodna mirisa nasmije kuću.
Odmah zatim dođe Penej iz zelene Tempe,
Tempe koju nadvisuju i okružuju šume
(ondje je pustio nimfe da vode u slavlju kola);
ne dođe praznih ruku: donio s korijenjem on je
visoke bukve i tanani lovor uspravna stabla,
uz to platanu gipku, vitku topolu – tu sestru
Faetonta kog plamen proguta – i visoki čempres.
Sve to zajedno posadi okolo dvora i stvori
široko predvorje, natkrto mekim zelenim lišćem.

Nakon njega priđe izumitelj mudri, Prometej,
sa tek vidljivim tragom svoje davnašnje kazne,
koju je podnio nekoć dok je visio pripet,
udova vezanih lancem, na vrhu strmovite stijene.
Zatim i otac bogova dođe sa suprugom svetom,
s djecom, tek tebe ostavi sama na nebu, Febe,
sestru ti blizanku, Idra stanovnicu, u šumi gorskoj:
ona je, naime, prezrela Peleja zajedno s tobom,
nije uz svadbene baklje Tetide htjela da bude.
Pošto su bogovi savili tijela na sjedišta bijela,
iznijeto bude na stolove mnogo raznovrsne hrane:
uto započnu Parke, uz lagane pokrete tijelom,
pjevati pjesme iz kojih se saznaje istina čista.
Njihova drhtava tijela je obavijala sasvim
bijela haljina s grimiznim rubom što seže do peta;
ružičaste su vrpce krasile snježno im tjeme,
ruke su njihove vršile redovnu obrednu radnju.
Lijeva je držala preslicu mekom obvitu vunom,
desna, lagano sučući niti, čas im je oblik
davala savivši prste, čas ih na palac je vješti
motala, čas je vreteno s oblim vrtjela valjkom;
zubi su stalno čupali, izravnavali pređu,
s usnica njihovih suhих komadi su visjeli vune
koji su nedavno još iz glatkih stršali niti;
a pred nogama njihovim košarice od pruća
skupljale meka su klupka bijele predene vune.
Dok su one radile klupka, jasnim su glasom
ovu sudbinu izricale u pjesmi božanskoj
koju nijedno potomstvo za laž optužiti neće:
»Ti što povećavaš hrabrošću silnom izvanrednu slavu,
čuvaru sve Ematije, najdraži Opinu sinu,
poslušaj istine riječ, proročanstvo koje ti sestre
na dan svečan otkrivaju. Pređa određuje sudbu:
igrajte hitro, vretena, hitro zatežite niti!
Doći će uskoro Večernja zvijezda što sa sobom nosi
sve što muževi žele, sa sretnom će zvijezdom ti doći
supruga koja će duh tvoj zatraviti ljubavnim žarom,

oko snažnoga vrata ruke ti oviti glatke.
Igrajte hitro, vretena, hitro zatežite niti!
Nije nijedna još kuća takvu štitila ljubav,
nije nijedna još ljubav povezala ljubljene tako
kao što Tetidu spaja i Peleja u skladnu braku.
Igrajte hitro, vretena, hitro zatežite niti!
Rodit će vama se sin, neustrašivi dični Ahilej –
grudi mu junačke gledat će protivnik, nikada leđa –,
bezbroj će puta u trčanju svladati svoje takmace,
preteći on će vatrene korake košute brze.
Igrajte hitro, vretena, hitro zatežite niti!
Nijedan heroj neće mu biti ravan u ratu
u kom će trojanska krv natapati frigijska polja,
u kom će zidine Troje razarati opsadom dugom
treći nasljednik prijestolja Pelopa krivokletnika.
Igrajte hitro, vretena, hitro zatežite niti!
Često o njegovoj vanrednoj hrabrosti, djelima slavnim
plačem svjedočit će majke na sprovodima sinova
kada nećešljanu sijedu raspuste kosu
i kad nejakim udare rukama uvela prsa.
Igrajte hitro, vretena, hitro zatežite niti!
Naime, kao što žetelac kosi klasove guste
pod suncem žarkim i žanje ožutjela polja,
tako će i on obarati oružjem strašnim Trojance.
Igrajte hitro, vretena, hitro zatežite niti!
Svjedok će velike hrabrosti biti voda Skamandra
koju kroz više ušća guta brzi Helespont;
njoj će korito suziti gomila mrtvih tjelesa,
duboki tok će joj topao biti od smiješane krvi.
Igrajte hitro, vretena, hitro zatežite niti!
Najzad, i plijen će svjedočiti predan njemu već mrtvu,
kada okrugli humak, visok od nasute zemlje,
primi žrtveni dar: bijelo djevojke tijelo.
Igrajte hitro, vretena, hitro zatežite niti!
Čim Ahejcima umornim bude dala Sudbina
raskinuti Neptunov obruč na dardanskom gradu,
krljju će svojom Poliksena grob natopiti nasut:

kao žrtveno janje od udarca dvosjeklog mača
past će obezglavljena trupa na koljena slaba.
Igrajte hitro, vretena, hitro zatežite niti!

Neka u bark sretan suprug boginju primi,
neka se preda mužu već odavno žuđena mlada.

Igrajte hitro, vretena, hitro zatežite niti!

Dadilja neće joj više moći uz jutarnji pozdrav
u zoru oko vrata obmotati vrpцу od sinoć.

Igrajte hitro, vretena, hitro zatežite niti!

Neće se bojati majka da djevojka spava zbog svađe
sama, niti odbaciti nadu u unuke mile.

Igrajte hitro, vretena, hitro zatežite niti!«

Takvim su pjesmama sretnim nekoć Peleju Parke
pjevale proročanstva iz nadahnutoga srca.

Tada su, naime, posjećivali bogovi lično
čestite kuće heroja i bili u društvima smrtnih,
jer još nisu pobožnost bili prezreli ljudi.

Otac je bogova često, nazočan u sjajnom hramu
kad se o blagdanima prinosila godišnja žrtva,
gledao kako stotinu bikova leži na zemlji.

Lutalica je Bakho s vrha Parnasa često
vodio glasnu četu Tijada rasutih vlasi,
a sav bi narod Delfa grnuo jureći trkom
da u dimu oltara radosno dočeka boga.

Često je Mars u smrtonosnim bitkama prisutan bio,
ili vladarica Tritona ili iz Ramnunta djeva:
oni su redove ratničke poticali na borbu.

Ali otkada zemlju kalja sramotan zločin,
otkad je pravičnost nestala svima iz požudne duše,
otkad su braća zaprljala ruke bratovom krvi,
otkad je prestao žaliti sin kad roditelj umre,
otac poželio smrt prvorodenog sina, da snahu
bez straha maćehom stvori, oduzevši njoj djevičanstvo,
otkad bogohulna majka bogohulno kalja penate
podajući se sinu koji ne sluti varku –
otad za dobro i zlo već ne zna opačina bijesna,
i svoj pravični duh su od nas odvratili bozi.

Zato ne smatraju dostojnim posjeta skupove ljudske
niti dopuštaju da ih na javi ugleda smrtnik.

LXV

Premda je sada, jer shrvan sam teškom, upornom boli,
dalek mi, Ortale moj, učenih djevica krug,
tako da duša mi ne rađa slatke plodove Muza
(toliko nesretna kob prodrma srce mi, duh:
naime, nedavno bratove noge, blijede od smrti
Letin je oprao val, njezin viroviti tok;
brat mi na obali Retija počiva, ondje je njega
teško trojansko tlo pogledu sakrilo mom –
nikad ti više govoriti neću ni slušati tebe,
brate najdraži moj, nikada više tvoj lik
gledati neću, ali ću uvijek te voljeti silno,
uvijek svaki moj stih tvoju će žaliti smrt;
tako je Filomela pod gustom sjenom od granja
pjevala, gušeći plač, otetog Itila kob),
ipak ti, Ortale, usprkos žalosti šaljem tu pjesmu,
Batova potomka rad, koji sam preveo sam,
da ne pomisliš da si govorio u vjetar, da je
možda iz pamćenja mog tvoja već ispala riječ,
kao što padne iz djevojčinih njedara čistih
poslan jabuke plod, ljubavi potajni dar,
što ga je istresla jadona kad se pojavi majka,
jer zaboravi na nj, smjestivši njega pod skut;
otkotrlja se jabuka hitro, a djevojci lice
rumeni oblije stid, nečiste savjesti znak.

LXVI

Onaj što je razaznao svjetla svih svemirskih luči,
onaj što sazviježđa svih izlaske, zalaske zna,
kako zamračuje svjetlost se plamena brzoga sunca,
kako u određen rok gasi se zvijezdama sjaj,
kako boginju Mjeseca vuče pod latmijski kamen,
skreće joj nebeski tok skrovita ljubavna slast –
upravo taj me je Konon vidio na nebu sjajnom
kako sav blistam ja, jasan i prekrasan pram
s glave Berenike, koja me obeća pruženih ruku
boginjama za dar mnogim kad osvanu dan
da u razorni pohod krene na asirsku zemlju
kralj kome poveća vlast upravo sklopljeni brak:
još je nosio ugodne tragove noćasne borbe –
djevičanstvo je on uzeo kao svoj plijen.
Mrze li doista mladenke Veneru, ili su suze
roditeljima tek radost a zapravo laž,
suze što obilno liju ih one u ložnici bračnoj?
Nije to iskren plač, pomogli bozi mi svi!
To me je tužaljkom mnogom naučila kraljica moja
kad je u okrutan boj kretao suprug joj mlad.
Možda žalila nisi toliko zbog ležaja praznog
koliko što te je drag tužno napustio muž?
Kako je silno izjedala briga ti žalosno srce!
Kako si u taj čas drhtala u srcu svom,
nesvjesna, kao bez duše! Ja sam te bar odmalena
znao i cijenio tvoj taj neustrašivi duh.
Ne pamtiš podvig kojim si postala kraljeva žena?
Ne bi ni snažniji stvor takav još izveo čin!
Ali kad muž se opraštao, kako si zborila tužno!
Jupitre, bezbrojne tad suze si otrla ti!
Koji te moćni izmijenio bog? Ili zaljubljenici
ne mogu biti ni tren bez druga ljubljenog svog?
Svim si me bozima obrekla, uz to još i krv bikovlju,
ako ti voljeni muž vrati se čitav i zdrav.
On je nedugo zatim osvojio azijsku zemlju
i taj pripojio kraj svetoga Egipta tlu.

Stoga sad ispunjam, priključen nedavno nebeskom skupu
kao zavjetni dar, negdašnje zakletve riječ.
Kunem se, kraljice, tobom, tvojom kunem se glavom
da sam s tjemena tvog otkinut nasilno ja;
neka s kazni onaj tko na to se isprazno kune:
ali može li tko svladati željeza moć?
Srušena čak je i najveća od svih na zemlji planina
što ih nadlijeće sin Tijin, u svjetlosti sav,
kad su Međani novo stvorili more, i kad je
Atosom prošao skroz barbarske mladeži brod.
Što da učine vlasi, kad željezo tako je snažno?
Jupitre, neka se sav uništi Haliba rod,
s njima i onaj što prvi je tražio podzemne žile,
kovao prvi put pretvrđi željeza kov!
Tek što sam bio odsječen, dok drugi su prameni moju
oplakivali kob, preda mnom stvori se brat
Memnona iz Etiopije, vjesnik Arsinojin brzi,
Lokrankin krilati konj, režući krilima zrak.
On me je uzeo i, projuriv kroz eterske sjene,
zatim me je u skut Venerin smjestio svet.
Sama Zefirijka to je svome naložila sluzi,
grčki ona je bog, kanopsko nastava tlo.
Da bi, uz zlatnu krunu s Arijadnina čela,
žmirkavih luči roj stavljen na nebeski svod
i mene imao, da bih i ja svijetlio jarko.
s plave glave plijen, pramen i zavjetni dar,
boginja novom me zvijezdom među starima stvori
kad sam, uplakan sav, došao u božji dom:
naime, susjed sam zviježdima Djevice, bijesnoga Lava,
Likaonovu kćer tičem Kalistu ja tu,
krećući prema zapadu, vodim Boota sporog
čiji polagani hod guta Okeana vir.
Ali premda noću bogovi po meni gaze,
premda me vraća dan pod bijele Tetije skut
(ovo, sklona, dopusti da kažem, ramnuntska djevo:
nagnati neće me strah nikad da govorim laž,
niti ako me izgrde zvijezde riječima ružnim

zato što iznosim svu istinu iz srca svog),
mučim se, radostan nisam, jer gospodarici s glave
bit ću kroz čitav vijek odvojen, nikada s njom;
dok je djevojkom bila, nije me mirisnim uljem
trljala; otad sam ja mnogu upoznao mast.
Žene koje je vezala žuđena svadbena baklja,
nemojte raskriti grud, skinuti odjeću svu,
predati tijelo suprugu voljenom prije no date
fin iz posude dar, meni pomade u čast,
ali samo dok štujete kreveta bračnog čistoću.
Ako je preljuba čin nekoj i odviše drag,
neka joj prašina laka zaludne ponude pije:
od nedostojnih ja ne tražim nikakav dar.
Supruge, neka u kući vašoj boravi uvijek
sloga i ljubavni žar, vječan da bude mu plam!
A ti, kraljice, ako u zvijezde gledaš dok vršiš
Venerin obred svet slaveći praznički dan,
nemoj dopustiti da ja bez mirisnih ostanem masti,
nego radije daj obilan, prebogat dar.
Padnite, zvijezda, Vodenjak i Orion neka se zbliže,
samo da ponovo ja postanem kraljičin pram!

LXVII

Zdravo, o vrata, draga i nježnom mužu i ocu,
zdravo, i neka vam Zeus podari obilje sve,
vrata, za koja se priča da nekoć ste odano Balbu
služila dok je dom držao starac taj sam,
a sad kažu da sinu slabo služite otkad
stari već nije živ, u dom je ušao brak:
recite zašto niste vjerna novome gazdi,
zašto govore svi da ste drugačija sad.

»Nismo (neka prosti Cecilije čija smo sada!),
nismo uzročnik zla, premda nas bije taj glas;
nitko ne može reći da ikakva naša je greška,
ali za ovdašnji puk vrata su kriva za sve!
Ma tko bilo gdje kakvo god otkrije prljavo djelo,
više on u sav glas: „Vrata, ej, krivac ste vi!“«

kad u sinovlji se vrt otac popišao sam.

»Nije to sve što Briksija ispod Kiknova visa
smatra i kaže da zna: Briksija onaj je grad
koji je ljubljena mati moje Verone, i kroz nju
protječe Melin tok, sasvim polagan i žut;
tu se o Postumiju i Korneliju još priča,
s njima je vršila blud, preljuba sramotan čin.
Netko bi mogao reći: „Otkud vrata to znaju?
Ne mogu ona ni tren kućni napustiti prag
ni prislušivati ljude: mogu zatvarati samo
i otvarati dom – drži ih dovratok čvrst.“

Često smo čula gdje krišom govori služavci kojoj
o svome bludu, a glas posve bi postao tih
kad bi, u nadi da nemamo mi ni jezik ni uši,
ona imena dva navela u priči toj.

Još je spomenula nekog koga nećemo reći,
da ne podigne on riđastih obrva luk.

Dugonja taj je, zbog tobožnjeg poroda, lažne trudnoće,
svojevremeno dug sudbeni vodio spor.«

LXVIII

Šalješ mi pismo pisano suzama, dok te sudbina
teška pritiskuje svud, nesreće okrutne jad,
hoćeš da vratim te s praga smrti i, brodolomcu,
kojeg zapjenjen val izbaci, pružim ti spas,
jer ti, napuštenu, ne dopušta Venera sveta
da u krevetu sam, spokojan dočekaš san,
više ti pjev milozvučan Muza pjesnika drevnih
ne nosi radost, kad duh muči ti besana noć:
stog mi je drago što darove boginje Venere, Muza
od mene tražiš sad, smatraš da ja sam ti drug.
Ali ipak da ne misliš, Alije, da mi je mrzak
taj prijateljstva dug, moje tegobe da znaš,
čuj u kakvim se utapam valovima sudbine,
tražiti nemoj da ja, jadan, još dajem ti dar.
Otkada prvi put sam bijelu stavio togu
kad mi je proljetni cvat krasio mladosti dob,
nisam se libio zabava; znala me boginja koja
u svaki ljubavni žar miješa gorčinu i slast:
ali od tih me zabava sasvim odvojila bolna,
tragična bratova smrt. Bez tebe bijedan sam ja,
brate, svojom si smrću sreću razbio moju,
čitav je s tobom naš zajedno sahranjen dom,
zajedno s tobom sve su umrle radosti naše
hranjene ljubavlju tom nježnom dok bio si živ.
Otkad ga više nema, zaboravio sam sasvim
i na zabave sve i na sav književni rad.
Stoga, kad pišeš: »Stidi se, Katule – dok u Veroni
sada boraviš ti, ovdje, gle, čestiti stvor
sam u svom krevetu mora grijati promrzle noge«,
nije me, Alije, stid, ne, nego tužno je to.
Dakle, oprostiti ćeš što ti ne mogu darovati nešto
čega nemam ni sam, što mi je otela bol.
Ovdje mi nije pri ruci moja biblioteka
zato što rimski stan meni je istinski dom,
ondje boravim stalno, ondje provodim život –
od knjiga uza me tu jedan je kovčežić tek.

Budući da je to tako, nemoj smatrati, molim,
da sam u srcu škrt, da neplemenit je duh,
jer ti nijedan zahtjev ispuniti ne mogu:
sve bih učinio ja, samo da imam tu moć.
Boginjo, nipošto ne smijem prešutjeti kakvu mi pomoć
pruži Alije moj, kako me zaduži on;
ni zaboravljiva stoljeća ni bijeg vremena neće
zaviti u slijepu noć njegovu revnost i mar.
Vama ću reći, a vi recite mnogima dalje,
neka taj govori list i kad požuti već sav

.....
neka ni njegova smrt ne zatre dobar mu glas,
neka Alija ime ne prekrije zaborav kao
mreže paukove rad, prozračan, nježan i fin.
Kakve mi patnje amatuntska dvolična boginja zada,
to vam je poznato već, čime me mučila sve,
kada sam poput trinakrijske gore plamtio ili
Termopilama bliz izvor taj malijski čist,
kad mi je kvasila obraze tužna kiša od suza,
neprestan prao mi plač očiju žalosnih bol.
Kako na planinskom visu iz mahovinaste stijene
gorskog brzaca tok izvire, prosipa sjaj,
žustro vrluda niz strmu padinu alpsku, a zatim
natapa naseljen do kojim vijuga se put,
i za putnike znojne i umorne melem je pravi
kada vrućine žar usahlo pritisne tlo;
ili kako mornarima dolazi povoljan vjetar,
lagan, pošto ih crn posvud je bacao vir,
pošto su Kastoru, Poluksu oni uputili molbe –
takav u nevolji spas pruži mi Alije moj.
On je široko otvorio zatvoreni mi zabran,
meni, božanstvu mom dao gostoljuban krov,
ispod koga smo svoje izvodili ljubavne igre.
Boginja bijela mi tad – nježan joj bijaše hod –
ušla je i tu svojim je nogama prepunim sjaja
stala na istrti prag, čuo se sandale šum,
kao što nekoć je Laodamija strastvena došla

u kuću muža svog, u Protesilajev dom,
uzalud započeo jer gospodari neba još nisu
primili žrtvenu krv da bi mu podali mir.
Ramnuntska djevice, ne daj da ikad, lakoumljem nagnan,
izvršim ijedan čin koji ne odobri bog!
I Laodamija nauči kakvu za pobožnom krvi
oltar osjeća žeđ kad joj je nestao muž:
morala mladog je supruga prestati grliti prije
nego što zime su dvije, prošavši obje u tren,
zasitile u noćima dugim požudnu ljubav
dosta da mogla bi tad trpjeti prekinut brak;
Parke su znale da njemu, bude li išao s vojskom
tamo pod ilijski zid, kratak predstoji još vijek.
Naime, tada je otmica Helene potakla prve junake
grčke da zametnu rat, krenu na trojanski grad.
Zlosretna Trojo, skupni Evrope i Azije grobe,
gorak junaka prah kriješ i gorku im čast:
ti si, Trojo, također meni donijela bolnu,
tragičnu bratovu smrt. Bez tebe bijedan sam ja,
brate, i ti si bijedan otkad te ne grije sunce!
Čitav je s tobom naš zajedno sahranjen dom,
zajedno s tobom sve su umrle radosti naše
hranjene ljubavlju tom nježnom dok bio si živ.
Sada počivaš tako daleko na neznanu groblju,
nije nimalo bliz naših ti rođaka prah.
Kosti tvoje leže u zlokobnoj, nesretnoj Troji,
tamo gdje svijetu je kraj, tamo gdje tuđe je tlo.
Kažu da grčka je mladež, napustivši ognjišta svoja
očinska, žurila sva da se tad okupi tu
kako ne bi uživao Paris na preljubnom logu
s otetom ženom i blud i svoj nepomučen mir.
To te je zlo, Laodamijo prelijepa, lišilo braka
koji ti bijaše drag više no životni dah,
više no vlastita duša: u takav te vrtlog povukla
silna ljubavna strast, u jaz te bacivši strm,
sličan onomu fenejskom, koji – po pričama Grka –
plodno praveći tlo suši pod Kilenom rit;

taj je ponor navodno nekoć iskopao lažni
Amfitrionov sin, probivši planini bok,
kad je čudovišta stimpalska sigurnom pobio strijelom
jer je slušao riječ naredbodavca tog zlog
zato da Heba ne bude više djevica dugo,
zato da jedan bog tare još nebeski prag.
Tvoja je ljubav bila dublja od toga jaza,
jer je plahovitu ćud jarmu naučila tad.
Jer ni unuka rođenog kasno od jedine kćeri
ne voli tako djed koji je, jako već star,
napokon dobio pravog nasljednika imetka
pa je prepisao na nj cijelo bogatstvo, i sad
prkosi ispraznim zburadim nadama rođaka koji
vrebaje kao sup starca sjedoglava smrt;
niti je ikad s golubom bijelim uživala tako
ženka što bježe je glas da joj bezobrazni kljun
poljupce žudi mnogo pohlepnije čak i od žene
čiju nezastitnu ćud silna uspaljuje strast;
ti, Laodamijo, sve si nadvisila pomamom svojom
čim plavokosi muž prvi te zagrlj put.
Jednako, ili gotovo jednako strasno je tada
svjetlost života mi mog pala u zagrljaj čvrst,
dok je oko nje, u tunici blistavoj šafranske boje,
mali lepršao bog Kupido, sjajeći sav.
Podnijet ću rijetke nevjere čedne vladarice moje,
nije joj dovoljan, znam, Katul tek jedini, sam,
ali neću joj dosađivati poput budala.
Često Junona je čak, veća od boginja svih,
srdžbu zatomila silnu zbog Jupiterove krivnje
čuvši za premnogi grijeh požudnog supruga svog.
S bogovima se ne smiju uspoređivati ljudi

.....

.....
što će mi prijekorni ton, staračke prodike riječ?
Napokon, nije je doveo otac desnicom svojom
meni u vlastiti dom asirskog mirisa pun,
već je iz naručja samoga muža u čudesnoj noći

pobjegla, krišom da dâ ljubavi svoje mi dar.
Stoga je dovoljno meni što ona kamenom bijelim
svaki obilježi dan kad sam joj jedini ja.
Ovu sam pjesmu, Alije, najbolje kako sam znao
sročio da ti za niz usluga zahvalim njom,
i da prljava hrđa tvoje ne prekrije ime
ni sad ni sutrašnji dan, niti baš ikada već.
Dali ti bogovi obilje darova kojima nekoć
Temida plaćaše trud čestitim ljudima svim!
Sretno tebi i ženi tvoga života i kući
gdje smo uživali mi, moja vladarica, ja,
sretno i onome tko mi je prvi pružio pomoć,
kojemu dugujem sve čemu se radujem sad,
sretno napose onoj što volim je više no sebe,
samo dok njezina luč svijetli mi, i ja sam živ!

LXIX

Nemoj se čuditi, Rufe, što ne nalaziš nijedne žene
koja bi htjela da ti podmetne svoj nježni bok,
čak ni da je podmitiš rijetkom odjećom
ili alem-kamenom što sja, posve proziran i čist.
Vrijeđaju te zli jezici, koji kažu
da ti pod pazuhom stanuje strašna jarčina,
kojeg se sve boje, što i nije čudo, jer lijepa djeva
ni za što ne bi legla s takovom odvratnom zvijeri.
Ili uništi zato tu pošast za noseve ili se
nemoj čuditi, pobjegnu li od tebe sve!

LXX

Žena mog srca kaže da ni za kog osim za mene
ne bi pošla, ni sam kad bi je snubio Zeus.

Kaže; no žena što kaže strastvenu zaljubljeniku
u zrak, u brzice tok možeš zapisati to.

LXXI

Škodi li kome s pravom pod pazuhom prokleti jarac,
je li zaslužio tko spore kostobolje bol,
to je tvoj rival što začudo, Alije, vodeći ljubav
s onom što voliš je ti, oba je spojio zla.
Kada s njom spava, uvijek oboje kažnjava time:
nju tad ubija smrad, njega kostobolje bol.

LXXII

Ti si govorila, Lezbijo, nekad da Katula samo znaš, i da Jupiter sam nije toliko ti drag.

Tad si mi značila više no dragana prostome puku, koliko ocu sin znači i ljubljenu zet.

Sad sam upoznao tebe, i premda žudim još žešće, za mene sasvim si lak, bezvrijedan odsada plijen.

»Kako je moguće?« pitaš. Kad ljubim, nepravda takva čula povećava žar, cijenim sve manje te ja.

LXXIII

Prestani činiti usluge ikome bilo u čemu,
smatrati bilo da tko bit će ti zahvalan kad.
Nezahvalno je sve, ne koristi činiti dobro,
to je i gadno čak, škodi i donosi jad:
kao što mene, na primjer, najteže, najljuće muči
onaj kom netom sam još jedini bio ja drug.

LXXIV

Čuo je Geliije kako stric mu kudi žestoko svaku razbludnu riječ ili, pogotovu, čin. Da mu se to ne dogodi samu, okrenuo on je stričevu ženu, i sad kao Harpokrat je stric. Što je htio, to ima: čak i kad strica bi lično nabio, neće mu stric reći prijekornu riječ.

LXXV

Tvojom sam krivnjom, Lezbijo, sasvim izgubio pamet,
dokraja uništi nju odanost moja i žar:
ne bih te mogao voljeti da si i potpuno čedna;
baš da učiniš sve, žudjet ću i dalje ja.

LXXVI

Ako je čovjeku kakav užitak kad misli na svaki
prošli svoj čestiti čin, na to da pošten je on,
da obećanjem lažnim nije, da prevari druge,
zazvao bogova moć, kršio zadanu riječ,
tad si pripremio, Katule, svojom ljubavlju kobnom
radosti sebi niz, dosta za najduži vijek.
Sve što se ikome može učiniti dobro i reći,
sve si rekao njoj, sve si učinio ti:
sve je to propalo jer je nezahvalnici dano.
Zašto se zbog toga još i dalje zlostavljaš sam?
Zašto ne stisneš srce, ne postaneš ono što jesi,
zašto trpiš svoj jad usprkos bozima svim?
Teško odbacuje čovjek odjednom dugotrajnu ljubav.
Teško, dakako – no sad moraš učiniti to.
To ti je jedini spas, to valja pretrpjeti hrabro:
mogao to ili ne, svrši s tim kako god znaš!
Bogovi, ako je u vas milosrđa, ako ste ikom
pomogli u zadnji čas, kad ga već grabila smrt,
pogledajte me bijedna i spasite od te me kuge,
propasti, ako sam ja život provodio čist.
Kuga se uvukla u me duboko, i mlitavost neka
obuze svaki mi ud, oduze radosti čar.
Ne tražim više to da ona mi uzvrća ljubav,
niti – što ne može, znam – bluda da ne bude rob:
želim da ozdravim, da se od bolesti izbavim smrtno.
Dajte mi, bogovi, to – zakon sam štovao vaš!

LXXVII

Rufe, badava i uzalud tebe sam smatrao drugom.
(Zar badava? O ne – skupo sam platio to!)
U dušu si se ušuljao moju i – jedna li mene! –
sažgao njezinu srž otevši sreću mi svu!
Oteo si je, svirepi otrove moga života
i prijateljstva mog, ljubavi propasti, ti!

LXXVIII

Galo ima dva brata: jednom je prekrasna žena,
drugom je opet sin mladić i zgodan i lijep.
Galo je čovjek ljubak pa nježnu uspostavlja vezu:
s ljupkom ženicom tom ljupki će spavati sin.
Galo je čovjek lud kad, oženjen, nećaka uči
kako se stricu svom natiče rogova par.

LXXVIII^b

Da je djevojci čistoj zaprljao čista ustašca
pljuvačke tvoje gnoj, to mi sad zadaje bol.
Nećeš proći bez kazne: sva će te stoljeća znati;
Fama, i prastara već, pričat će kakav si ti.

LXXIX

Lijep je Lezbije, zna se, jer njega Lezbija voli,
Katule, više no sve – tebe i čitav tvoj rod.
Ipak, neka ljepotan i Katula i rod mu proda,
primi li kroza sav vijek drugarska poljupca tri.

LXXX

Kako se može objasniti, Gelijs, da su ti usne,
inače rumene, sad bjelje no zimi je snijeg,
kada ujutro izlaziš iz kuće probuđen kasno –
uvelike je dan – nakon uživanja svih?
Nešto je sigurno; možda je točno što kažu da onu
nabreklu mušku stvar, veliku, gutati znaš.
To je sigurno: viču to bijednika umorna bedra,
ali i iscijeđen sok iz njih na usnice taj.

LXXXI

Zar se, Juvencije, među tolikim svijetom ne nađe,
da bi ti postao drag, jedan pristaliji stvor
no što je onaj iz pustoga, zabitnog gnijezda Pizaura
prijatelj tvoj i gost, žut kao pozlaćen kip?
Njega sad u srcu nosiš i, nesvjestan nedjela svoga,
bezočno smatraš da on više ti vrijedi no ja.

LXXXII

Kvincije, ako hoćeš da Katul ti duguje oči
ili ako je što draže no očinji vid,
nemoj mu trgati ono što draže je njemu no oči
ili ikoja stvar draža no očinji vid.

LXXXIII

Mnoge je ružne mi riječi pred mužem Lezbija rekla:
onoj budali je to najveća radost i slast.
Mazgove, ne shvaćaš ništa. Da ne misli na me, da šuti,
to bi ti bio znak da se izliječila već,
ali kad praska, tad značim joj nešto, pa čak je i ljutim,
a to je ozbiljna stvar: ljubavni žari je plam.

LXXXIV

Arije uvijek bi rekao »khorist« umjesto »korist«, »omču« bi svaki put »homčom« učinio on; bio je očaran vlastitim otmjenim govorom kad bi dreknuo u sav glas »homča«, da čuju ga svi. Tako su, valjda, govorili njegova majka i ujak, s majčine strane djed, baka i ostali rod. Kad je poslan u Siriju, sve su odahnule uši: ponovo svaka je riječ prirodno zvučala tad, riječi više drhtale nisu za svoju budućnost, ali je u zao čas stigao užasan glas: Jonsko more, otkad je Arije plovio njime, nije Jonsko već Hionsko zove se sad.

LXXXV

Mrzim i ljubim. Zašto je tako, možda me pitaš.
Ne znam, no tako da jest, osjećam, mučim se sav.

LXXXVI

Mnogima lijepa je Kvincija; slažem se, ona je vitka,
blistava, stasita – da, u nje su svojstva ta sva,
ali je sve to skupa ne čini lijepom, jer nema
ljupkosti ni za lijek u tijelu golemom tom.
Lijepa je Lezbija – zato što cijela je doista krasna,
i jer je ženama svim otela dražest i čar.

LXXXVII

Žena nijedna ne može reći da tako je ljube
kako obožavam ja Lezbijin ljubljeni lik;
vezu nijednu nije tolika učvrstila vjernost
s kakvom ljubavi žar naše održavam ja.

LXXXVIII

Znaš li što čini, Gelije, onaj tko s majkom i sestrom
bludno, bez tunike, gol besanu provodi noć?
Ili tko vlastitom stricu bračnu preotima dužnost?
Da li doista znaš djela koliko je zlih?
Toliko, Gelije, da ih isprali ne bi Okean,
nimfama otac, ni čak posljednje Tetije val:
nema nijednog zločina više da počini niti
sagnuvši glavu da on poliže vlastiti ud.

LXXXIX

Znaš li što čini, Gelije, onaj tko s majkom i sestrom
bludno, bez tunike, gol besanu provodi noć?
Ili tko vlastitom stricu bračnu preotima dužnost?
Da li doista znaš djela koliko je zlih?
Toliko, Gelije, da ih isprali ne bi Okean,
nimfama otac, ni čak posljednje Tetije val:
nema nijednog zločina više da počini niti
sagnuvši glavu da on poliže vlastiti ud.

XC

Neka se rodi iz Gelijeve sramotne veze
s njegovom majkom mag, perzijskoj magiji vješt:
treba da nastane mag iz veze majke i sina –
ako ne govori laž bezbožni perzijski kult –
da mu milostivo bogovi prime molitve pjesmu
dok im u vatru drob žrtava sipa i mast.

XCI

Nadah se, Gelije, da me nevjerstvom vrijeđati nećeš
otkad me zadesi jad, zaludne ljubavi bol –
ne što bih, dobro te znajući, smatrao da si povjerljiv
ili da hiru ćeš svom sraman uskratiti blud,
nego sam znao da nije ti majka ni rođena sestra
ona za kojom sam sav plamtio u srcu ja;
premda veoma već dugo smo znanci, mislio nisam
da će razlog taj biti ti dovoljno jak.
Ti si ga smatrao dovoljnim: grijeh te svaki veseli,
no kad je zločinu bliz, tad ti je posebno drag.

XCII

Uvijek me Lezbija psuje i ne može šutjeti nikad:
ako me ne ljubi ta, neka me ugrabi smrt!
Gdje mi je dokaz? Ta isto se ponašam: stalno je karam;
ako je ne ljubim ja, neka me ugrabi smrt!

XCIII

Nije mi, Cezare, nimalo stalo da tebi se svidim
niti me briga da znam jesi li bijel ili crn.

XCIV

»Štapić se kurva.« Kurva se Štapić? Pa jasno, jer uvijek mač će, štono je riječ, lako pronaći svoj tok.

XCV

Cina je najzad objavio »Smirnu«; pred devet je ljeta
i devet zima on prvi napisao stih;
dok je Hortenzije petsto tisuća stihova začas

.....

»Smirna« će prodrijeti sve do Satraha duboke vode,
kad naš osijedi vijek, još će je čitati svi.
A »Anali« Voluzija tek će do Padove stići,
skuše na trgu će tu u njih umatati svijet.

xcv^b

Po mom su ukusu malena remek-djela mog druga,
golem Antimahov ep prost neka raduje puk.

XCVI

Ako nijemim grobovima pružiti može
kakav ugodan, drag osjećaj, Kalve, naš bol
kada sa žudnjom obnavljamo ljubavi davne,
za prijateljstvima tim prošlim kad plačemo mi,
prerana smrt Kvintiliji manje zadaje boli
no što joj ljubavni žar radosti donosi tvoj.

XCVII

Tako mi bogova, znam: kod Emilija sasvim je isto
hoćeš li usta mu ti njušiti ili ćeš čmar.

Nimalo nije čišće jedno, prljavije drugo,
čak mu je čistiji čmar, i bolji mnogo je on
jer je bez zubi; u desnima stoje, nalik na stari
nekakav kočije koš, škrbe od stope i pol;
tu je i ždrijelo poput stidnice mazge kad piša,
razvaljene u vruć, ljetni i sunčani dan.

Mnoge povalio on je i smatra da vrlo je zgodan;
treba ga dati u mlin, melje da s magarcem on!
Koja ga dotakne, za nju možemo kazati da je
dostojna bolesnom ta krvniku lizati čmar.

XCVIII

Bolje no ikome pristaje, prljavi Vikcije, tebi
ono što govori svijet kad je tko brbljav i lud:
jezikom kakav je tvoj u slučaju potrebe možeš
lizati svačiji guz – kao i seljački đon.
ako nas želiš pomoriti redom koliko nas ima,
usta otvori, i tad sve će nas odnijeti vrag.

XCIX

Poljupčić tebi ukradoh u igri, Juvencije medni,
od ambrozije on slađi je imao tek.
Nije to prošlo bez kazne: naime više od sata –
sjećam se – bio sam ja kao pribijen na križ,
dok sam se ispričavao tebi, i mogao nije
moj ti nikakav plač makar umanjiti bijes.
Odmah po poljupcu vodom si obilno isprao usta
i sa prstiju pet otro s njih posljednji trag,
kao prljavu slinu ulične bludnice, tako
izbrisao si moj dodir i usana žig.
Uz to si ljutitom Amoru posve izručio mene,
mučenja za me si tad svaku izmišljao vrst,
da mi poljupčić ne bude onaj ambrozijski više,
već od čemerike on gorči da ima sad tek.
Budući da mi bijednu ljubav kažnjavaš tako,
neću nikad od sad ukrasti poljubac tvoj.

C

Celije Aufilena a Kvincije Aufilenu
ljubi ludo na smrt, veronske mladeži cvijet,
ovaj brata a onaj sestru. To obično zovu
»bratskom ljubavlju« svi, »slatkim drugarstvom« još k tom.
Za kog da od njih navijam? Za te ću, Celije: tvoj je
meni dokazao čin da si mi istinski drug,
kad me duboko u srcu palila mahnita vatra.
Sreću ti, Celije moj, želim i ljubavnu moć!

CI

Mnogim sam zemljama prošao, preko pučina mnogih
dolazim, brate moj, na tvoj prenesretni grob,
da bih te ovdje darivao darom posljednjim smrti,
ispraznu zborio riječ pepelu koji je nijem,
jer mi je tebe, jadni brate, okrutna sudba
otrgla krilu mom, odnijela na drugi svijet.
Ipak, sad primi što se po zakonu predaka drevnom
kao tužan dar stavlja sa žrtvom na grob,
primi jer to su oblile obilne bratove suze;
zauvijek, brate moj, zbogom, i vječni ti mir!

CII

Ako postoji povjerljiv drug kome prijatelj odan,
predaje tajnu jer zna kako je vjeran mu duh,
i ja, Kornelije, otkrit ćeš, jesam od onih što štiju
zakon tajnosti svet, imam Harpokratov lik.

CIII

Silone, ili, izvoli, deset mi tisuća vrati,
zatim, koliko god hoćeš i praskaj i psuj
Ili – ako te novac veseli – ostani, molim,
svodnik, no u isti čas ne praskaj niti tad psuj.

CIV

Misliš li da sam mogao ružiti ženu života
koju volim ja više no očinji vid?

Nisam mogao – ne bih je ljubio ludo, da jesam:
ali Tapon i ti tražite nakaze svud.

CV

K Muzama, na brdo pimplansko, s mukom se uspinje Štapić;
one ga vilama tad bace naglavce u jaz.

CVI

Kad izvikivač obilazi gradom s lijepim dječakom,
mislit ćeš: jasna je stvar, dječak se prodaje taj.

CVII

Onaj tko iznenada se domogne nečeg za čime
čezne, požude pun, sretan je u srcu svom.
Stoga sam i ja sretan, taj mi je draži no zlato
povratak, Lezbijo, tvoj k meni što žudnje sam pun.
Vraćaš se punom mi žudnje i iznenada i sama
stižeš: kamenčić bijel neka taj označi dan!
Ima li igdje na svijetu od mene sretnijeg stvora?
Život je za mene sad najljepša moguća stvar.

CVIII

Kad bi o kraju, Kominije, sijede starosti tvoje,
ogrezle sasvim u grijeh, sav odlučivao puk,
nema sumnje da najprije tvoj bi iščupan jezik,
kuga za čestiti svijet, jastrebu postao plijen,
iskopane bi oči proždri crnogri gavrani,
gadnu ti utrobu psi, ostale dijelove vuk.

CIX

Draga, slikaš mi našu budućnost prepunu slasti,
trajan ljubavi vez kojemu ne vidiš kraj.

Veliki bogovi, dajte da stvarno obećati može,
da joj iskrena riječ iz srca izvire sad,
dajte da uzmognemo do kraja svojih života
savez održati svet, besmrtni ljubavi plam.

CX

O Aufileno, hvala i čast prijateljici dobroj:
novac dobiva ta, kada svoj započne »rad«.
Ti si mi neprijateljica jer si obećala lažno:
ne daš, a uzmeš sve – čista je prijevara to.
Poštena već bi se dala, a čedna ni obrekla ne bi;
ali uzeti sve, o Aufileno, i tad
izbjeći dužnosti – to ti je gore od pohlepne kurve
koja se prodaje sva: tijelo i svaki svoj ud.

CXI

O Afileno, kada udata žena s jednim muškarcem
čitav proživi vijek, to joj je najveća čast;
ali sa stricem rađati sinove – bratiće majci –
od toga bolje je, znaj, spavati bilo sa kim.

CXII

Silno si zaposlen, Nazone, ali se zaposlen čovjek
ne družī s tobom, jer ti posluješ stražnjicom tek.

CXIII

Dva su Meciliju imala kada je prvi put Pompej konzulsku vršio vlast; izabran drugi je put: dva su ostala, ali iz svakog još tisuća jedna nastala. Bogat plod daje nam preljuba rod!

CXIV

Štapića s pravom bogatim drže zbog firmaskog imanja,
jer prvorazredno on ima vam zaista sve:

ptice, raznovrsne ribe, livade, polja i divljač.

Uzalud: prihod mu sav rastače rashoda crv.

Pristajem: neka je bogat, samo da ničega nema,
divni da posjed ga taj stjera na prosjački štap!

CXV

Štapić otprilike trideset jutara livada ima
i četrdeset još polja, te obale k tom.

Zašto i od Kreza ne bi bogatiji bio, kad samo
jednim posjedom tim blaga obuhvaća niz:
sve do Hiperborejaca zemlje i do Oceana
livade, polja i gaj, goleme šume i rit?

Sve je to veliko, ali je najveći ipak gospodar:
nije on čovjek već napeti golemi štap.

CXVI

Često sam s lovačkim žarom tražio način da tebi
poslati uzmognem ja Batova potomka stih,
da te smiri i da odvрати od mene
otrovnih strelica trn kojima gađáš me čak
u glavu; vidim, međutim, da mi je, Geliје, bio
zaludan sav moj trud, bezvrijedan molbi tih glas.
Tvoje će strelice moći zadržati i moj ogrtač;
mojim izranjen, ti platit ćeš kaznu za sve.